KRANJ, 27. JANUARJA 1956
LETO IX. — ŠT. 8
DIN 10.—

Glas Gorenjske

Glasilo SZDL. za Gorenjsko

Izdaja: Gorenjski tisk / **Ureja:** Uredniški odbor / **Odgovorni urednik:** Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190 / Tekoči račun pri NB Kranj štev. 61-KB-1-Ž-135 / Izhaja v ponedeljek in petek / Naročnina: letna 600, polletna 300, mesečna 50 dinarjev.

»KO BI GA JAZ IMEL...«

Prvi potrošniški sveti na Gorenjskem

Obetajoč začetek

Kranj, 26. januarja.

Te dni volijo potrošniki na Gorenjskem prve organe družbenega upravljanja v trgovini — potrošniške svete.

V kranjski občini, kjer so v tem oziru prvi zastavili delo, je bilo te dni izvoljenih že več potrošniških svetov. Vseh skupaj jih bo na omenjenem področju 109.

Na posameznih zborih potrošnikov, ki so bili sklicani v ta namen, je bilo moč opaziti dokajšnje zanimanje za to novo vrsto družbenega upravljanja. Skoraj povsod se je o nalogah, pravicah in dolžnostih potrošniških svetov, precej razpravljalo. Ti sestanki so tudi pripomogli, že takoj v začetku, k razbistritvi posameznih nejasnosti, ki bi lahko bodisi zavedle člane potrošniških svetov in same potrošnike v njihovem bodočem delu, bodisi izmaličile njihove osnovne naloge.

Že na teh prvih zborih potrošnikov so bila dana številna napotila bodočim članom svetov potrošnikov za njih nadaljnje delo. Opaziti je bilo moč, da so potrošniki živo zainteresirani pri delu naše trgovinske mreže, zato so tudi vsaj večinoma pazili na to, da so vanje izvolili tiste ljudi, ki se bodo najbolj živo zanimali za težave in pomanjkljivosti v trgovini.

Po prvih vtisih s sestankov potrošnikov lahko sklepamo, da bodo potrošniški sveti, v začetku sicer z določenimi težavami in zaradi pomanjkanja izkušenj v delu teh organov družbenega upravljanja, vendarle kmalu našli vsebino dela in ga tudi kolikortoliko dobro zastavili.

Pred volitvami organov družbenega upravljanja v Socialnem zavarovanju

Ne gre le za formalnost

Triletne izkušnje - trden temelj za nadaljnje uspešno delo

V ponedeljek 23. t. m. so se na Okrajnem sindikalnem svetu v Kranju zbrali sindikalni odborniki z vse Gorenjske, da se pogovorijo o nalogah, ki jih čakajo pri volitvah v samoupravne organe socialnega zavarovanja. Razgovoru so prisostvovali tudi podpredsednik Okrajnega ljudskega odbora tov. Bertoncelj - Johan direktor Okrajnega zavoda za social. zavarovanje tov. Ivo Majdič in člani upravnega odbora skupščine.

V razpravi je bilo predvsem priporočeno sindikalnim organizacijam, da ne smejo imeti te volitve le formalnega značaja, temveč jim je treba dati čim močnejši politični poudarek, ker imajo volitve teh samoupravnih organov velik družbeno - političen pomen in zato tudi pričakujemo, da se bodo v tem delu angažirali vsi samoupravni organi in družbene organizacije.

Predsedstvo Okrajnega sindikalnega sveta je s predsedniki občinskih sindikalnih svetov razen ostalih tehničnih priprav največ obravnavalo potrebo o dobri organizaciji predvolilnih sestankov zavarovancev, za kar nosijo vse sindikalne organizacije polno odgovornost. Zbori zavarovancev naj bi prikazali mesto in vlogo socialnega zavarovanja v naši družbi, analizirali naj bi dosedanje uspehe samoupravljanja v socialnem zavarovanju, pozitivne pridobitve in obstoječe probleme, predvsem na preventivnem varstvu. Kjer bodo zavarovanci pokazali posebno zanimanje za določena vprašanja, se bodo odborniki z njimi o teh še posebno pomenili.

Da bi bilo to delo čimbolj odgovorno opravljeno, se bo po občinskih sindikalnih svetih sklicalo predsednike sindikalnih podružnic, kjer se bodo podrobno pomenili o vsej predvolilni dejavnosti in izvedbi volitev. Občinski sindikalni sveti pa so prevzeli veliko in odgovorno nalogo za izvedbo vseh predvolilnih sestankov, za volitve in zbore delegatov tam, kjer se izvajajo volitve posredno, za določitev volišč in izvedbo volitev sploh.

Tudi o kadrovskih vprašanjih se bodo na sestanku s predsedniki podružnic in na predvolilnih zborih dobro pomenili. Občinski sindikalni sveti se bodo zavzeli za to, da bodo kandidirali res preizkušeni ljudje, ki so že do sedaj pokazali zanimanje za probleme socialnega zavarovanja. Tudi ne bodo pozabili na odgovarjajoč socialni sestav ter na ustrezno kandidiranje žena in mladine, posebno v Kranju, kjer le-ti predstavljajo znaten del zavarovancev.

Občinski sindikalni sveti bodo skrbeli tudi za to, da se ne bo v celoti zamenjalo tistega kadra ki je do sedaj pokazal vso voljo do tega dela in določen razvoj. Triletne izkušnje v delu organov socialnega zavarovanja bodo brez dvoma služile marsikomu kot dragocen material v nadaljnjem delu novoizvoljenih organov, ki bodo opravljali nove posle v nadaljnjem razvoju našega socialnega zavarovanja. V dosedanji skupščini Okrajnega zavoda je zelo manjkalo članov iz Zbora proizvajalcev in je zato potrebno, da se pri bodočem kandidiranju misli tudi na to. Razen tega je bilo domenjeno, da bodo v tovarni »Iskra« v Kranju kandidirali dosedanjega člana Okraj. skupščine tajnika Republiškega sveta Zveze sindikatov za Slovenijo tov. Mavricija Borca, na Jesenicah pa tov. Bratino, tajnika Republiškega odbora sindikata rudarjev in metalurgov in tov. Tineta Žena, člana Okrajnega sindikalnega sveta Kranj.

Pri podružnicah za socialno zavarovanje bodo imenovane podkomisije iz članov podružnic, občinskih sindikalnih svetov in občinskih odborov SZDL, s katerimi bodo sindikalni sveti najtesneje sodelovali in tako pomagali zagotoviti, da bodo ti samoupravni organi takoj začeli s takim programom dela, ki bo zagotovil nadaljnje utrjevanje organov družbenega upravljanja in s tem tudi reševanje vseh vprašanj s področja socialne in zdravstvene zaščite naših delovnih ljudi.

P. J.

Prvi zbor ZB v Domžalah

V domžalski občini samo 1400 članov Zveze borcev

Zveza borcev sedanje občine Domžale združuje 1.400 bivših borcev in aktivistov. To število je za tako območje odločno premajhno, saj so Domžale in okolica bogate tradicij iz narodnoosvobodilne borbe. Ti kraji so bili med prvimi, ki so se uprli v času NOB v bivšem kamniškem okraju. Prav malo je bilo takih, ki ne bi pri tem na kakršenkoli način aktivno sodelovali in zato ne imeli pogojev za sprejem v organizacijo Zveze borcev. Zaradi tega bo morala Zveza borcev pritegniti v svoje vrste vse te nekdanje borce.

V nadaljevanju razprave, na zadnjem ustanovnem občnem zboru Zveze borcev domžalske občine, so sklenili povečati tudi skrb za otroke padlih borcev.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Delavec naj bo aktivni usmerjevalec našega življenja

Občni zbor ni samo gola formalnost

Občinski sindikalni svet v Kamniku zajema 34 podružnic s 4109 člani od 4294 zaposlenih. V sindikatu je torej 96% delavcev. Iz poročila, ki ga je na občnem zboru podal predsednik Janez Rems, je razvidno, da so nekatere sindikalne podružnice, pa tudi uprave podjetij omalovaževale ObSS, ko so se obračale na višje sindikalne organizacije v raznih drobnih zadevah, ki bi jih lahko rešil ObSS.

Tako se tudi vsa podjetja niso odzvala, da bi posiala podatke o zaposlenosti invalidov. Predavanja o gospodarskem kriminalu se je udeležilo mnogo sindikalnih funkcionarjev, slab pa je bil odziv s strani predsednikov UO in DS podjetij. Vendar so taki primeri čedalje bolj redki. Ko se nekatera podjetja niso držala predpisov o odpustih delavcev in so ponekod hotela odpuščati tudi invalide, je ObSS uspešno posredoval in sporazumno rešil vse tovrstne probleme.

Podružnice so na svojih občnih zborih posvečale veliko skrb izbiri kadra za nove odbore, zato bo sindikalno delo zdaj gotovo boljše in uspešnejše. Občni zbori so bili dobro pripravljeni in redke so bile podružnice, ki jim je bil občni zbor samo gola formalnost.

Pri analizi delovanja delavskih svetov po peti obletnici ustanovitve organov delavskega upravljanja v naših delovnih kolektivih moramo ugotoviti, da se člani delavskih svetov pred zasedanjem obračajo le redko do svojih volivcev, da bi z njimi proučili tekoče probleme, ki jih uvrščajo na dnevni red zasedanj. Delavski sveti bodo morali pogosteje stopati pred kolektiv s poročili o poslovanju podjetja. Vse premalo se tudi v naših kolektivih pojasnjujejo razni predpisi in uredbe. Ti predpisi so pogosto predmet neobjektivnih kritik prav zaradi tega, ker jih ljudje premalo poznajo.

Čeprav v območju kamniškega sindikalnega sveta prevladuje delavski razred, se vendar tudi v naših podjetjih uveljavljajo stremljenja, ki nasprotujejo interesom delavskega razreda. Ta negativna stremljenja vnašajo v podjetja polproletarci, ki se ne zanimajo za vprašanja proizvodnje. Težak in še vedno nerešen pa je problem naše kadrovske politike v podjetjih, to je vprašanje evidence in strokovne usposobljenosti delavcev. V borbi za dvig storilnosti moramo postaviti zahte-

(Nadaljevanje na 2. str.)

Koristna pobuda

Škofja Loka, 24. januarja.

Da bi se odborniki občine Škofja Loka seznanili z gospodarsko problematiko svojega območja in bodo mogli konstruktivno sodelovati pri razpravah in odločanju posebno ob investicijskih vprašanjih, so si danes na pobudo predsednika občine tov. **Svetka Kobala** ogledali vsa večja podjetja v loški občini: Predilnico, »Jelovico«, Pilarno Reteče, »Motor« in »Sešir«, nato pa jim je sekretar občinskega komiteja tov. Milan Zakelj predaval o naši gospodarski politiki s posebnim ozirom na konkretne gospodarske prilike v občini Škofja Loka.

—ju

Naš razgovor

Predsednik krajevnega odbora Šenčur:

„Osnovni problem - gradnje"

Kaj delajo in o čem razpravljajo danes krajevni odbori? S tem vprašanjem v mislih, sem se odpeljal v Šenčur. Prav gotovo je to zanimiv problem, zato sem se namenil, da najin razgovor s predsednikom krajevnega odbora v Šenčurju, Janezom Remcem, posredujem našim bralcem. Takole mi je pripovedoval:

»No, zdaj gre že bolje. Sprva, ob uveljavitvi komun ter krajevnih odborov in še nekaj časa potem, se kar nismo znašli. Danes pa smo že prišli, bi skoraj rekel, na zeleno vejo, kot pravimo. Tako enostavno in gladko pa bi verjetno ne šlo, če ne bi bil ves odbor tako delaven kot je in če se ne bi vsi zanimali, da bi imel naš kraj čim lepši izgled. Če ne bi imeli prav vsi te želje. Hitro smo zastavili delo z vsemi silami.

V zadnjih tednih se naše seje in razpravljanje na njih suče predvsem okoli najbolj perečega problema — komunalnih gradenj. Komaj že čakamo, da bi bil zadružni dom v Šenčurju končno že dograjen. Danes nam je ta dom najbolj potreben, zlasti, ker vsako leto delamo načrte, kako se bomo lahko z njim že okoristili. Prav tako je nujno, da bi končali v letošnjem letu z gradnjo gasilskega doma. Pri tem moramo omeniti, da so gasilski dom Šenčurjani do zdaj gradili z lastnimi sredstvi, brez kakršnekoli podpore. Tudi javna razsvetljava je pri nas pomankljiva ali pa je sploh ni. O ureditvi javne razsvetljave kot o popravilu cest skozi Šenčur in tistih, ki ga vežejo z bližnjo okolico, smo se tudi že obširno pomenili. Sicer je težko delati načrte, ker še ne vemo, s kakšnimi sredstvi bomo razpolagali, upamo pa, da bomo dela, ki sem jih naštel, letos lahko dokončali.

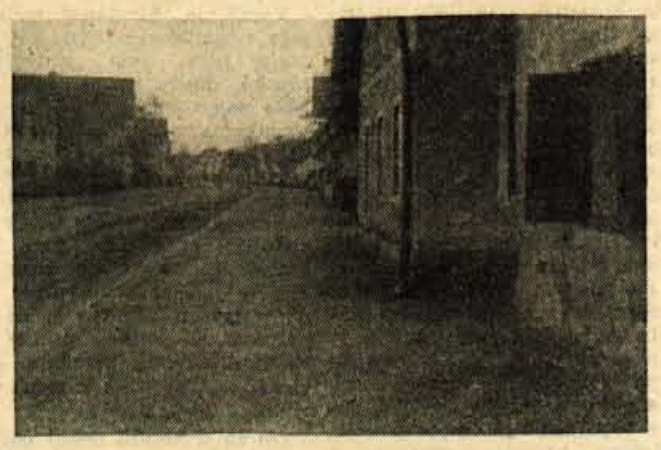

Nova cesta skozi Šenčur je v ponos vaščanom

Mislimo že tudi na prihodnost. Šola pri nas je v zelo slabem stanju. Za novo šolo imamo že nekaj načrtov, tudi prostor kje bo stala, vendar z uresničitvijo te gradnje prej kot morda čez dve ali tri leta, zasedaj še ne moremo konkretneje govoriti.«

»Torej ima vaš krajevni odbor precej dela in problemov, ki ga tarejo,« sem pripomnil.

»Da. Toda naše delo si bomo skušali olajšati, pravzaprav navezali bomo stike s krajevnima odboroma Visoko in Voklo. Skupno, upamo, da bomo lahko marsikatere težave laže, hitreje in uspešneje premostili.«

Ob koncu najinega razgovora sem ga še vprašal: »Kaj pa menite o Monte Carlu v Šenčurju?« (V eni zadnjih številk našega lista smo pod tem naslovom objavili nekaj o Šenčurjanih.)

»Veste kaj, s tem ste pa napravili koristno delo. Kvartopirstvo je bilo pri nas že res preveč razpaseno in upam, da bo to zaleglo, če že ni.«

FaBo

Letos - več avtobusnih zvez

Bled, 26. januarja.

Včeraj popoldne je bil na Bledu podpisan protokol drugega zasedanja stalne avstrijsko-jugoslovanske komisije, o sporazumu med Jugoslavijo in Avstrijo o meddržavnem turističnem avtobusnem prometu. Protokol sta podpisala v imenu Jugoslavije Hugo Weiss, generalni tajnik Turistične zveze Slovenije, za Avstrijo pa dr. ing. Neuvald Robert. Protokol omenja turistične linije, ki bodo letos uvedene med Avstrijo in Jugoslavijo. Dogovorili so se za sledeče linije: Bled — Tržič — Celovec, Bled — Korensko sedlo — Beljak, Portorož — Ljubljana — Maribor — Graz, Reka — Ljubljana — Ljubelj — Celovec Zagreb — Eisenstadt — Dunaj, Maribor — Zagreb — Opatija. Linije bodo začele obratovati od 4. do 16. julija in bodo obratovale vse do konca septembra. Cena bo 7 dinarjev oziroma 30 grošev za prevoženi kilometer. Vse dogovorjene linije bodo obratovale enkrat do dvakrat tedensko z izjemo linije Bled — Celovec in Bled — Beljak, ki bo obratovala dnevno. Obe delegaciji, ki sta dva dni prebili na Bledu, sta po podpisu protokola izjavili, da je ta sporazum izredno važnega pomena tako za naš, kot avstrijski turizem v letošnji sezoni. Te linije bodo lahko uporabljali vsi naši in avstrijski državljani ter tudi gostje, ki so na počitnicah v naših in avstrijskih letoviščih. Razen tega je ta sporazum dosežen zadosti zgodaj, da bodo linije lahko vpisane v letošnji vozni red, ki ga bosta izdali obe državi. Danes popoldne sta obe delegaciji zapustili Bled in se odpeljali v Ljubljano, kjer bosta jutri dopoldne sprejeti pri podpredsedniku Izvršnega sveta LRS Marijanu Brecelju in predsedniku OLO Ljubljana dr. Marjanu Dermastji.

B. B.

TE DNI PO SVETU

V središču zanimanja svetovne javnosti sta te dni nedvomno položaj v Franciji, ki je spet brez vlade, in pa sestanek Eisenhower — Eden.

Bolj kot dejstvo, da je Francija brez vlade — kajti to je že običajen pojav — zanima opazovalce pot, ki jo bo ubrala novoizvoljena skupščina. Zaradi porasta poslaniških mest na levem in desnem krilu, kar je šlo seveda na račun sredine, je dokaj jasno, da je treba pričakovati bolj levo ali bolj desno vlado, kot je bila zadnja — Faurova.

Objektivni razvoj notranjih odnosov v Franciji in v poslanski zbornici terja bolj levo rešitev. To se je pokazalo tudi pri volitvah novega predsednika skupščine, za katerega je bil, ob podpori poslancev KPF, izvoljen socialist Troquer. Od vseh kandidatov za predsednika vlade, ima največ upanja generalni tajnik francoskih socialistov Guy Mollet, ki naj bi sestavil vlado v imenu socialistično - radikalne republikanske fronte. V tej vladi naj bi po zadnjih informacijah zasedel Mendes France položaj zunanjega ministra.

Spričo podpore komunistov socialistično - radikalni fronti je več ali manj izključeno, da bi desnica, kljub temu, da se povezuje s profašistično skupino poujadistov, lahko prevzela iniciativo v parlamentu.

Pri nas pa je razen v središču zanimanja potek jugoslovansko - zahodnonemških pogajanj v Bonnu. V ponedeljek se je zvedelo, da pogajanja uspešno potekajo in da je bil dosežen napredek, ki omogoča, da vodji obeh delegacij precizirata predloge o ureditvi zahtev glede jugoslovanskih medvojnih in predvojnih terjatev. Uspeh sedanjih razgovorov smatrajo za zelo verjeten in je v zvezi s tem v nemških gospodarskih krogih precej zanimanja za dobave industrijskih proizvodov v Jugoslaviji. Predvsem investicijske opreme, pa tudi blaga za široko potrošnjo.

Te dni je proslavljalo indijsko ljudstvo 6. obletnico proglasitve republike. Ob tej priložnosti je v svojem govoru indijski premier poudaril, da je Indija zdaj na pragu drugega 5-letnega plana, katerega naloga je spraviti deželo daleč naprej v razvoju socialistične družbe. Ob obletnici indijske republike je predsednik Tito brzojavno čestital predsedniku indijske republike dr. Prasadu.

Delavec naj bo aktivni usmerjevalec našega življenja

Občni zbor ni samo gola formalnost

(Nadaljevanje s 1. strani)

vo po strokovnem izobraževanju mladega človeka na prvo mesto, ker nekvalificirane delovne sile bomo ob naglem razvoju tehnike potrebovali čedalje manj.

Sindikalne organizacije so dolžne razvijati delavsko in družbeno upravljanje v vsem družbenem življenju z željo, da bi sleherni delavec s polno zavestjo sodeloval pri reševanju družbenih vprašanj ne samo kot kritik posameznih dejanj, kar se čestokrat opaža, temveč kot aktivni usmerjevalec našega življenja.

ObSS je posvečal precej pozornosti vajeniški mladini v podjetjih, prav posebej pa še v zadružnem in privatnem sektorju. Ugotovil je, da vajenci v mnogih slučajih delajo preko delovnega časa, zlasti v krojaški in šivilski stroki. Večina teh vajencev ni vključenih niti v sindikalno niti v mladinsko organizacijo. Člani Mestnega sindikata obrtnih delavcev niso bili dovolj aktivni, da bi znali vso to mladino vključiti v svojo sidikalno organizacijo. V podjetjih je ta položaj znatno boljši.

Sindikalne podružnice in sindikalni sveti so se doslej premalo ukvarjali s stanovanjsko problematiko. V Kamniku je stanovanjska stiska precejšnja in mnogo delavcev stanuje v zelo bednih razmerah, ki ogrožajo zdravje njim in njihovim družinam. Sicer so industrijska podjetja in ObLO zgradili precej stanovanjskih blokov in hiš, vendar je to za potrebe Kamnika mnogo premalo. Pri dodelitvi stanovanj sindikati niso bili v stiku s stanovanjsko komisijo. Podjetja morajo z vsemi razpoložljivimi sredstvi priti na pomoč, da se stanovanjsko vprašanje začne reševati bolj sistematično.

ZIKA

Tako vendar ne gre!

Hišni svet zaseda. Udeležba je še dokaj dobra. Sestanek začne za čuda samo s četrturno zamudo.

Poročilo starega hišnega sveta se sprejme molče. Potem pa začne dolga in mučna razprava o tem, kdo bo v novem hišnem svetu.

Jaz bi predlagal Franceljna,« povzame prvi. In potem, da bi predlaganega pomiril, brž pristavi: »Saj ne bo veliko dela. In končno, enkrat moraš itak priti na vrsto.«

»Ne morem, pa ne morem. Sem prezaposlen, vedno odsoten, razen tega bolan...« živahno ugovarja predlagani.

In tako vsi po vrsti.

Potem začno razpravljati o tistih, ki jih ni na sestanku. Pri teh gre laže. Nihče nima nič pripomniti, le nekdo plaho podvomi: »Ali bodo sprejeli?«

»Voje vendar mora sprejeti,« ga prestrežejo, »saj je nov v hiši. Če že zaradi drugega ne, zato, ker je dobil stanovanje.«

Potem nekdo pripomni, da bi se našlo še dosti takih, ki bi bili prav precej pripravljeni prevzeti predsedništvo v hišnem svetu, da bi le stanovanje dobili.

»No vidiš,« se obrne nekdo k meni, »sedaj imaš dovolj gradiva za pisanje.«

»Samo, da ne napišeš preveč,« me opozarja drugi.

»Preveč itak ne upa,« pravi prvi.

»Tako bom napisal, kot je bilo,« povem.

»Pa daj, če upaš,« pribije tretji.

In sem.

Zakaj? Zato, ker jih je res še vedno precej takih, ki mislijo, da je edino prav, če se vtikajo samo v take posle, ki jim prinašajo neposredne koristi. Ne pomislijo pa, da se morda ne neposredno, a vendarle, odraža v njihovem žepu, na njihovem življenjskem standardu, tudi zanemarjanje skrbi za problem družbe kot celote.

Vsak tak ima potem družbeno upravljanje za nepotrebno zlo. Sebe še vedno smatra za edinko, ki lahko uveljavlja svoje interese mimo, ali pa celo na račun, družbene skupnosti. Pri tem seveda ne pomisli, da se igra sam s seboj slepe miši.

Bistvo družbenega upravljanja stanovanjskih hiš je, zagotoviti smotrno uporabo in ohranitev — lahko rečemo — ene najosnovnejših človekovih dobrin. Družbeno upravljanje pa naj bi hkrati vsem tistim, ki v njem sodelujejo, posredovalo pravilen odnos, ne samo do splošnega ljudskega premoženja, marveč do celotnega našega družbenega dogajanja.

Dovolj žalostno pa je ugotavljati, da ta odnos pri mnogih splahni, brž ko dobe stanovanje

Uspeh oddelka HTZ jeseniške železarne

Higiensko tehnični oddelek zaščite Železarne Jesenice se v polni meri zaveda svojega odgovornega poslanstva. Zato uspehi ne izostajajo. Število obratnih nezgod je iz leta v leto manjše. Med tem, ko je beležilo podjetje 1954. leta 14 smrtnih nezgod, so bile v minulem letu le 3. Znižano število težjih nezgod iz povprečno nekaj desetin letno na 2 težki nesreči v minulem letu. Skupno število nezgod je bilo v minulem letu v primerjavi z letom 1954 znižano za 210 in je bilo vseh le 1212. Skupen procent nezgod na stalež je 17,1% za leto 1955. Po inozemskem ključu, ki ne upošteva bolovanj od 1 do 3 dni pa se je Železarna Jesenice v minulem letu priključila evropskemu povprečju, ker je zabeležila brez omenjenih bolovanj le 12,6% nezgod na stalež. Kljub doseženim uspehom pa čakajo Železarno Jesenice in njen oddelek higiensko tehnične zaščite velike naloge v bodoče, saj manjka Jesenicam mlečna restavracija in dijetična menza, podjetju pa manjka osrednja restavracija v tovarni. Nujno bo tudi razmišljati o ureditvi čistilnih naprav v nekaterih obratih, predvsem pa v rudarni, pražarni in šamotarni, v katerih se zrak vedno bolj okužuje.

Komunalne težave Mošenj

Na seji Krajevnega odbora Mošnje so med drugim razpravljali tudi o komunalnih vprašanjih in o uporabi zemljišč splošno ljudskega premoženja. Najnujnejši problem, ki nastaja, je predvsem slaba cesta Mošnje—Globoko, ki je zaradi stalnega prometa precej obremenjena. Zgradba osnovne šole je prav tako nujno potrebna popravila ter ureditve električne napeljave in drugih zunanjih del. Ker hodi iz Mošenj precej dijakov v šolo v Radovljico, bi bilo nujno urediti tudi avtobusno zvezo na razdalji Dobropolje — Brezje — Črnivec — Mošnje — Radovljica.

C. Z.

Prvi zbor ZB v Domžalah

Pomoč otrokom padlih borcev - Premalo pažnje vojnim invalidom

(Nadaljevanje s 1. strani)

Ugotovili so, da je bila dosedanja skrb do teh otrok pomanjkljiva, čeprav bi morala biti to ena osnovnih dolžnosti Zveze borcev in njenih članov. Skrbeti bo treba, da bodo otroci padlih borcev pravilno vzgojeni in da ne bodo zapadali staromiselnim težnjam. Ti otroci so rasli v drugačnih pogojih, kot ostali, ki imajo očeta in mater. Prav zaradi tega nekateri otroci padlih borcev ne morejo učne snovi v šoli in drugod tako dojemati, kot ostali otroci. Zato jim bo potrebna pomoč tudi s te strani.

Hkrati se je na zboru tudi ugotovilo, da so se člani Zveze borcev doslej zelo malo zanimali za invalide iz narodnoosvobodilne borbe. Lahko so se zaradi tega nekateri invalidi počutili pozabljene. Lahko se na primer počuti invalid Viljem Nahtigal iz Jarš pri Domžalah, ki zaradi posledic iz narodnoosvobodilne borbe že več let leži hrom v postelji, pa ga ni še nihče od Zveze borcev obiskal, osamljenega in pozabljenega.

Nadalje so še ugotovili, da je bila tudi dosedanja skrb Zveze borcev za izvenarmadno in predvojaško vzgojo pomanjkljiva. Tudi povezava z drugimi organizacijami, zlasti s »Partizanom« ter športnimi, gasilskimi in ostalimi društvi, ni bila prav najboljša. Tudi strelski šport, ki je bil v Domžalah in okolici zelo razgiban, je sedaj že povsem zamrl.

Velike pomembnosti je tudi zbiranje dokumentarnega gradiva, ki naj bi poznim rodovom omogočil ohraniti spomin na najsvetlejše in hkrati najtežje dni našega naroda v borbi za njegovo svobodo in lepšo bodočnost. Pospešili bodo zbiranje tega gradiva in še letos izdali spominsko knjigo, v kateri bodo opisali vse važne dogodke iz osvobodilne borbe, hkrati pa objavili obširne življenjepise in fotografije vseh padlih borcev in žrtev fašističnega nasilja z območja občine. Sklenili so, da bodo stalno oskrbovali grobove in spmenike padlih in se jim s tem vsaj skromno oddolžili.

Krajevna edinica Zveze borcev v Radomljah se je na zboru obvezala, da bo še letos na treh krajih odkrila spominske plošče, medtem tudi na kraju nekdanje partizanske bolnišnice na Kolovcu, kjer je zaradi izdajstva padlo precej partizanov.

—t—

Odmevi z gasilskih občnih zborov

V Mostah je potreben požarni vodnjak

Gasilsko društvo v Mostah pri Komendi je med najdelavnejšimi na našem podeželju. V njegovih vrstah se udejstvuje 81 članov in 13 pionirjev, ima pa tudi dobro izvežbano žensko desetino. Lani je društvo praznovalo 25-letnico. Člani so se živahno udejstvovali tudi na prosvetnem polju. Pod vodstvom profesorja komendske gimnazije tov. Klančarja so uprizorili Finžgarjevo »Razvalino življenja« in Bevkovega »Kajna« v prosvetni dvorani gimnazije. Uspeh bi jih moral vzpodbuditi k nadaljnjemu delu, ki pa jim letos kar ne gre od rok. Na občnem zboru so sklenili, da bodo zamujeno nadomestili. Letos jih čaka še težavna naloga z gradnjo požarnega vodnjaka. Velik del vasi je namreč tako oddaljen od potoka, da bi bila pomoč gasilcev v slučaju požara zelo negotova, ker ima domače društvo premalo cevi. V tem delu vasi je tudi Tesarsko podjetje, ki ima prav tako velik interes za izgraditev požarnega vodnjaka. Upamo, da bodo Moščani tudi v tem primeru pokazali svojo enotnost in požrtvovalnost.

AVSTRIJSKE RAZPRTIJE

Poostrila so se nasprotja med socialisti in desnico

V sosedni Avstriji so se v času tuje okupacije že kar navadili, da imajo koalicijsko vlado, ki jo tvorita dve dokaj različni stranki — različni po sestavu, načelih in ciljih. To sta množična in dobro organizirana social-demokracija in desna ter precej raznorodna Avstrij. ljudska stranka. Nekdaj, pred vojno in hitlerjevsko vladavino sta si bili veliki nasprotnici - da, celo zagrizeni sovražnici. V brutalnih napadih tako imenovane krščanske desnice, katere naslednica je današnja Ljudska stranka, na demokratične pridobitve Prve republike je polagoma pojemala moč delavskega razreda. Zadnji udarec ji je zadal leta 1934 fašistični državni udar »malega kanclerja« Dollfussa, ki je hkrati že pomenil uvod v agonijo avstrijskega obstoja.

Hitlerjanski nokturno od 1938 do 1945 leta je povsem uničil vse celice delavskega gibanja, istočasno pa v emigraciji zbližal njegove bivše voditelje s tistimi poštenimi zastopniki demokratične desnice, ki so se pred rjavim terorjem umaknili v tujino.

Potreba nekakšne enotne uprave nad avstrijskimi notranjimi razmerami v pogojih četvorne zasedbe po drugi svetovni vojni je vsilila edino možno pot v avstrijski politiki: skupno vlado obeh na novo oživelih političnih grupacij — social - demokratov in klerikalnih konservativcev. Sicer je bilo v obeh gibanjih precej nejevolje nad to nenaravno kombinacijo. Skrajni klerikalci so se močno zmrdovali nad takšnim »sodelovanjem z rdečkarji«, pa tudi med socialisti je bilo, zlasti v prvih letih, mnogo pripomb zastran »nenačelnega ministerializma« tistih voditeljev Socialistične stranke Avstrije, ki so določili, naj njihova stranka sodeluje v prvi vladi, sestavljeni po splošnih volitvah. Toda izid volitev (nekaj več glasov za social - demokracijo kot pa za ljudsko stranko in nekaj več parlamentarnih sedežev za ljudsko stranko kot pa za social - demokracijo — ob skoraj brezpomembnem številu glasov za komuniste in za skrajno desnico) je pokazal, da res ni vredno in da nima nobenega izgleda, nadaljevati tisto pot medsebojne nestrpnosti, ki je privedla do razpada Prve republike.

EDINA MOŽNOST — KOALICIJA?

Samo ena pot je bila torej možna: pot konstruktivnega sodelovanja obeh največjih strank v skupni vladi. Koalicija ni opravila majhnega dela. Izvedla je obnovo precej porušenega in dezorganiziranega gospodarstva, z izdatno ameriško pomočjo podvojila nacionalno proizvodnjo, zboljšala socialne razmere v deželi in — ne naposled — uspešno pripeljala Avstrijo skozi nevarno vrtinčaste vode okupacije in hladne vojne do končnega podpisa državne pogodbe, ki ji zagotavlja neodvisnost, svobodo in neutralnost.

V obeh avstrijskih taborih so ves ta čas poudarjali, da je koalicijska politika vendarle nekaj nenormalnega in začasnega. Nekateri so šli v predvidevanjih tako daleč, da so napovedali, da bo s podpisom državne pogodbe vse manj razlogov za nadaljevanje takšnega sodelovanja v vladi in da bo takrat spet pričela klasična politična praksa: »Mi vlada, vi opozicija, ali obratno«.

Kot vemo, do tega ni prišlo. Nasprotno. Socialistična stranka je v novembru svečano izjavila, da si je v povojnem obdobju priborila zaslužen položaj v upravljanju dežele in da ni pripravljena, da bi jo kdorkoli spodrinil z njega. Levica noče v opozicijo.

USODA KOALICIJE VENDARLE NI DOCELA JASNA

Nobena od strank seveda noče v položaj neprivilegiranega kritika in nobena si ne more privoščiti nasprotnega ugodja — lastne, neskaljene vladavine. »Še ne more privoščiti«, bi bilo bolje reči. Zakaj letošnje leto bo bržčas prineslo nove splošne volitve, ki utegnejo vsaj toliko spremeniti odnose sil, da bi ena izmed strank — ob podpori skrajno desnih, tako imenovanih »neodvisnih« — lahko sama zasedla vse ministrske fotelje. Za ta primer bi si morala zagotoviti precejšnje število novih volivcev. Socialdemokrati upajo, da to ni izključeno. Zadnje volitve v pokrajinske skupščine v nekaterih delih sosedne republike so jim prinesle dokaj viden porast.

NE GRE SAMO ZA VOLITVE

Da bi to dosegli, sta že proti koncu preteklega leta obe stranki pričeli z dokaj živahnejšo politično dejavnostjo na vseh poljih.

Iz nasprotij, ki so se odkrila v zadnjih dveh mesecih, razberemo, da tu ne gre samo za to, koliko novih glasov si bodo pridobile posamezne stranke. Nemara je najbolje, če navedemo nekaj primerov.

V teku zadnjih dveh let je doživela Avstrija neverjeten gospodarski polet. Število brezposelnih se je s 300 tisoč znižalo na komaj 90 tisoč. Konjuktura je izzvala znaten dvig cen, ki so ga neprijetno občutile množice potrošnikov. Socialisti so v takem položaju zahtevali večje plače in znižanje cen, zlasti tistih za prehrano. Da bi bilo to uresničeno, so zahtevali nekaj učinkovitega — večjo liberalizacijo uvoza prehrane, čemur so se zoperstavili politiki z desnice. Vprašanje še ni rešeno.

Vojno uničevanje in hiter pritok delovne sile v mesta sta povzročila hudo stanovanjsko stisko, ki jo je stanovanjska graditev komaj omilila. Uvedli so državne stanovanjske urade, ki so najpotrebnejšim dodeljevali razpoložljiva stanovanja in določali stanarine. Desnica, ki kot svoj »credo« proglaša »svobodno tržišče«, je sedaj omejila na polovico pristojnost teh uradov, kar je takoj spodbudilo špekulacijo in povečanje stanarin. Socialisti kritizirajo, na pomoč jim je celo priskočil nadškof Jachym, toda — vprašanje še ni rešeno.

Ministrstvo za trgovino je v rokah Ljudske stranke, tisto za podržavljeno industrijo in promet pa vodi social - demokrat. Sodelovanje je dokaj težko, zlasti v zadnjem času pa si drug drugemu mečeta polena pod noge. Podržavljena industrija bi rada izvažala svoje izdelke, a se pojavi uredba trgovinskega ministrstva, ki to prepove. Državna uprava za mineralna olja, ki ima v Avstriji monopol na naftna polja, bi rada pričela nova vrtanja — in že je tu neko mešano podjetje »Niogas« s koncesijo trgovinskega ministrstva, ki si vse take pravice lasti le zase. Avstrijska delegacija na evropskem severu vodi pogajanja z letalsko družbo »Scandinavian Airlines System« o ustanovitvi avstrijskega letalskega podjetja, medtem pa se mudi na Nizozemskem druga, rivalska delegacija, ki o istovetnem načrtu razgovarja s holandsko letalsko družbo »KLM«. Razlika je le v tem, da bi bila prva v rokah socialistov, druga pa pod kontrolo Ljudske stranke. Vsa ta in cela vrsta takih vprašanj — še ni rešena.

Knez Ernst Rüdiger von Starhemberg, bivši šef fašistične privatne milice »Heimwehr«, v Avstriji ni na dobrem glasu. S krvavimi nasilji je pripravil teren za Hitlerjev vdor. Zato je vse njegovo imetje pod sekvestrom in javno mnenje ga ima za pravega zločinca. Nedolgo tega pa se je meni nič, tebi nič, vrnil v Avstrijo »na zdravljenje« — toda ne v bolnišnico, temveč na nek koroški grad, kjer že zbira svoje privržence. Socialisti zahtevajo izgon, desnica pa v vsej stvari ne vidi nič nenavadnega. Tudi to vprašanje še ni rešeno.

— — —

Vprašanja, ki danes razburjajo avstrijsko javnost, kot vidimo, niso samo predvolilne praske, dasiravno so tudi to. Niso samo borba med dvema strankama za čimveč pozicij v državnem in gospodarskem aparatu, čeprav so v veliki meri tudi to. V njih ozadju čutimo nadaljevanje globljega boja med napredkom in privatnimi koristmi. To nam zlasti potrjuje nastop social-demokratov za ohranitev in razširjenje nacionaliziranega gospodarstva in za občutno ponovno razdelitev nacionalnega dohodka v korist delovnih slojev.

Žal so ti koraki dokaj počasni in večkrat oklevajoči — toda okoliščina, da je avstrijska levica močno vezana s svojim koalicijskim položajem, v veliki meri pojasnjuje tudi to nevšečnost.

—jž

73. letni občni zbor

V soboto zvečer je bil 73-ti občni zbor Prostovoljnega gasilskega društva v Radovljici. Iz poročil upravnega odbora je razvidno, da je bilo delo gasilcev v preteklem letu zelo uspešno.

Društvo šteje 56 aktivnih članov, 4 članice in 10 pionirjev in razpolaga z dobro opremljenim gasilskim domom.

Vsem gasilcem, zlasti mladincem, pa sta lahko za vzor 70-letna gasilca **Franc Perc** in **Franc Ramovš**. Ob njunem jubileju jima je društvo poklonilo lepi plaketi.

Franc Perc 32 let predsednik PGD Radovljica

Gasilski dom je pretesen

Gasilci v Nevljah pri Kamniku bi radi povečali gasilski dom, ki je postal premajhen, zato bodo začeli zbirati sredstva. Letos bodo oskrbeli s cevmi in drugimi potrebami gasilsko enoto v vasi Poreber, ki je lani dobila požarni vodnjak. K društvu je pristopilo precej mladink, ki so osnovale svojo ekipo.

Škofja Loka v seznamu mednarodnih campingov

Turistično društvo bo gradilo kopališče

Turistično društvo v Škofji Loki se že sedaj z vso vnemo pripravlja na novo sezono in bližajoči občni zbor.

Pred nedavnim so ustanovili nov odbor za gradnjo kopališča. Medtem ko se je prejšnji odbor, ki ni imel nobene zveze s Turističnim društvom, dve leti pečal samo z lokacijo kopališča, je danes vendarle postalo jasno, da boljše lokacije ni, kot je lega sedanjega kopališča, najbolj zdrav bazen pa topla tekoča voda v strugi. Kljub temu pa bo treba misliti tudi na manjši bazen v bližini, vsaj za tekmovanja. Torej, zgraditi novo kopališče na starem prostoru bo gotovo prva naloga Turističnega društva v naslednjih letih. Seveda brez pomoči Občinskega ljudskega odbora ne bo šlo. Prva investicija za novo kopališče pa je že lani zgrajena vodna drča. V zimskih mesecih jo bodo popravili, verjetno jo bodo obili s pločevino, tako da bo lahko takoj, ko se bo pričela sezona, razveseljevala staro in mlado. Razen kopališnega prostora bo treba bolje urediti tudi prostor za camping, z razsvetljavo in tekočo vodo, posebno sedaj ko je le-ta prištet mednarodnemu seznamu campingov.

Na zadnji seji so odborniki Turističnega društva tudi že pričeli razmišljati, kakšen naj bi bil turistični del škofjeloške gospodarske razstave. Seveda bo moral biti nekaj novega, ne samo posnetek lanskoletne Turistične razstave. Če bodo kje dobili finančno pomoč, bodo v zvezi z razstavo izdali tudi turistični prospekt Škofje Loke in obeh dolin. O tem razpravljajo v Loki že več let, toda denarja ni. Malo imajo upanja na nagrado Turistične zveze za uspel »Turistični teden« in sploh letošnje plodno delo. Toda to je le skromna želja.

Zanimivo je, da je delo društva v preteklem letu, posebno gradnja sprehajališča na Stari grad, vzpodbudilo letos tudi ObLO k večji vnemi za gradnjo in popravilo poti po lepi bližnji okolici Škofje Loke. Posebno pot »Za gradom« je potrebna hitre pomoči, če ne, se bo zidovje začelo še podirati — počeno je že... Se mnogo nalog čaka novi odbor Turističnega društva v Škofji Loki, ki ga bodo člani izvolili februarja na občnem zboru. Če pa pomislimo, da bo društvo praznovalo leta 1957 že svojo šestdesetletnico, bodo letošnje priprave nujno terjale delavnost vseh članov in vseh Ločanov in ne samo odbora društva.

—j—

Kmetijski tečaj v Mostah

V Mostah pri Komendi se je letos prvič začel pouk v kmetijskem tečaju. Obiskuje ga 30 tečajnikov, med katerimi sta dve tretjini deklet. Pouk imajo trikrat tedensko po štiri ure. Kmetijske predmete predava ing. Miha Prešern, splošno izobraževalne pa domače učiteljstvo. Udeleženci z velikim zanimanjem obiskujejo predavanja, dekleta pa imajo po rednem pouku še gospodinjski in šivalni tečaj. Oboje bo v prid bodočim mladim gospodinjam, ki bodo ostale na kmetijah.

Z.

Darilo Kamnika Turistični zvezi Slovenije

Turistično društvo v Kamniku je na svoji zadnji seji razpravljalo o pripravah za delo v letošnji turistični sezoni. Odbor je ugotovil več pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti. Največ kritike je bilo v pretekli sezoni o avtobusni zvezi Kamnik—Stahovica in o nesmotrnih zazidavah, ki so spremenile lice kamniškega mesta. Na seji je bil navzoč tudi org. sekretar Turistične zveze Slovenije, tovariš **Matajc**, kateremu je predsednik društva **dr. Frantar** izročil lepo darilo, ki ga je kamniško društvo poklonilo Zvezi ob njenem jubileju — originalno kamniško majoliko, izdelek keramične tovarne. Predsednik je tudi izročil trem zaslužnim dolgoletnim turističnim delavcem odlikovanja, s katerimi jih je ob jubileju odlikovala Turistična zveza Slovenije.

JUGOSLOVANSKA LOTERIJA

Poročilo o žrebanju srečk 87. kola (Plan II), ki je bilo včeraj v Vinkovcih

Št. srečk	Znesek
500	5.000.—
241300	100.000.—
417820	70.000.—
456200	100.000.—
564190	70.000.—
1	100.—
082281	70.000.—
235481	600.100.—
595741	70.100.—
643971	100.100.—
679901	70.100.—
92	500.—
1862	20.000.—
171802	100.000.—
396992	500.500.—
462002	100.000.—
581722	100.000.—
591672	800.000.—
646092	70.500.—
3	100.—
198383	100.100.—
277743	70.100.—
436103	300.100.—
24	2.000.—
44	700.—
474	10.000.—
714	3.000.—
083074	400.000.—
397374	70.000.—
422164	100.000.—
554734	1,000.000.—
5	100.—
042825	70.100.—
199995	70.100.—
251905	70.100.—
275365	70.100.—
318165	100.100.—
549365	70.100.—
581855	70.100.—
057486	100.000.—
34502	70.000.—
531726	100.000.—
7	100.—
304427	100.100.—
467837	70.100.—
649907	70.100.—
98	1.400.—
3628	30.000.—
7588	50.000.—
021958	100.1000.—
073438	100.000.—
252678	70.000.—
333628	70.000.—
9	100.—
081309	100.100.—
133509	100.100.—
346949	200.100.—
407119	100.100.—
623339	100.100.—
673539	70.100.—

Skupno je bilo izžrebanih 387.348 dobitkov in 7 premij v skupnem znesku 93,800.000 din.

Vedno več verig našemu gospodarstvu

Hkrati z izgradnjo naše težke industrije, povečano tonažo ladjedelništva in razmaha rudarstva, so se povečale tudi potrebe po težkih verigah. Saj so le-te sestavni del ostale opreme, brez katere si modernih obratov skóraj ne moremo zamisliti.

Naše gospodarstvo zlasti potrebuje težke verige. Proizvodnja le-teh se je vse od 1946. leta (indeks 100) iz leta v leto večala, tako da je znašala 1947. leta 138%, 1948. leta 180%, 1949. leta 212%, 1953. leta 271%, 1954. leta 307% in lansko leto že 430%. V letošnjem letu pa je predviden porast proizvodnje na 881%.

Čeprav smo danes še primorani del težkih verig uvažati, pa se predvideva, da bo leta 1958 do 1960 ta problem popolnoma rešen z domačo proizvodnjo.

Tovarna verig v Lescah je ne le večala svojo proizvodnjo, temveč je tudi precej verig izvažala. S kvalitetnimi verigami so osvojili mnoga tuja tržišča in tako pripomogli, da je prišlo v državo precej deviznih sredstev.

Nadaljnji razvoj te tovarne pa bo vsekakor koristil napredku celotnega našega gospodarstva.

M.

Lov za surovinami

Za 400.000 dolarjev so izvozili

Zaradi modernizacije obratov, ki jih je izvedla v zadnjem letu Tovarna usnja v Kamniku, se je storilnost zelo dvignila. Tovarna z isto delovno silo proizvaja mnogo več svinjskega galanterijskega usnja, lahko pa bi ga še več, če bi bila na razpolago večja količina surovin za vse leto. Začel se je lov na surovine. Tovarna je poslala pred kratkim v Srbijo in Vojvodino svoje zastopnike, ki so obiskali zlasti večje klavnice in središča živilske predelovalne industrije, da si zagotovi večjo dobavo svinjskih kož. Tolmačili so rentabilnost izvoza gotovih izdelkov in skušali prepričati upravnike podjetij, da bi v svojih obratih uvedli odiranje svinjskih kož, namesto da jih parijo in prodajajo skupno s slanino potrošnikom. Pri tem sta oškodovana skupnost, ki bi za izdelano izvoženo kožo dobila lepo vsoto denarja in pa potrošnik, ki mora po isti ceni kot slanino plačevati malo hranljivo kožo. Tako n. pr. v tovarni Gavrilovič zakoljejo vsak dan 200 prašičev, pa kož ne odirajo. V državi so tri tovarne, ki predelujejo svinjsko kožo, v Kamniku, na Vrhniki in v Karlovcu. Vse tri predelajo okrog 1 milijon svinjskih kož na leto. Najboljša je koža domačih prašičev, ki so dobro negovani, vendar tudi pri nas precej kož prodajo skupaj s slanino. Tako bi n. pr. Primorska lahko dobavljala našim tovarnam usnja več kož, zlasti ker so po kvaliteti zaradi negodovanja na visoki stopnji. Samo kamniška Tovarna usnja je lani izvozila svinjskega galanterijskega usnja za 400.000 dolarjev ne vštevši gotovih izdelkov, ki jih je izvozila tovarna »Toko«. Možnosti za izvoz pa so v letošnjem letu še večje, zato je razumljivo prizadevanje naših tovarn, da se pravočasno oskrbijo s svinjsko kožo zdaj, v času klanja.

Z.

Ura je bila dve...
Sedaj pa veselo domov!
Vsak dan pred tovarno »TOKO« v Domžalah

Še zadnje koline

Kako shranjujemo meso?

KAKO SHRANJUJEMO MESO?

To dela gospodinji največ težav. Največkrat povzroča ravno ta postopek presuho meso, plesnivo ali žaltavo v poletnem času, ko ga rabimo. Če so na razpolago primerni prostori t. j. hladna zračna shramba ali suha klet, ni takih težav. Če tega ni pri hiši, lahko dobro spravite meso v presejanem bukovem pepelu v zaboju. Vsak kos posebej zavijemo v papir in vlagamo tako, da se kosi med seboj ne dotikajo. Poneekod vlagajo tudi v žito in sicer se bolj drži v prosu kot v pšenici, ker je manj vlažno. Tudi krušna peč, če poleti ne kurimo v njej, nam lahko služi kot shramba za meso. Paziti je predvsem treba, da nam mesa ne zarodi mesarska muha.

Meso vlagamo tudi v mast in pazimo pri tem, da so kosi ločeni med seboj in vsi kotički dobro izpolnjeni, da ne začnejo plesniti. Meso prej prepečemo.

Zelo dobro se shrani meso v zaseki. Dobro zaseko naredimo iz nekoliko prekajene ali osušene slanine, ki smo jo obarile t. j. dale v vrelo vodo toliko časa, da dobi steklen sijaj. Nato jo razrežemo na mesoreznici, osolimo in dodamo drobno sesekljan česen. Ponekod je navada, da dodajajo zaseki čebulo. Ta sčasoma spremeni barvo in je za oko in okus neprivlačna.

Zaseko potem dobro zgnetemo in natlačimo v posodo. Vmes polagamo prepečene kose mesa, ga dobro zatlačimo in ločimo med seboj. Poleti, ko bomo meso rabile, bo kakor sveže in prav okusno, z zaseko pa bomo namazale kruh.

KAJ PA SALAME

Če smo se odločile za salame, moramo razen prašičjega mesa vzeti tudi govejega. Najboljše salame bodo iz gnjati. Vedno pa moramo napravljati salame le iz mesa starejših živali, ker so sicer mazave, kar velja tudi za mesene klobase.

Na 5 kg svinjskega stegna, vzamemo 3 kg govedine, 2 kg slanine, sol, soliter (zaradi barve), poper in žličko sladkorja. Goveje meso zmeljemo in nato 10 minut gnetemo ter postavimo čez noč v klet. Prašičje meso zmeljemo na večje kose, dodamo dišave in na kocke zrezano slanino. Vse meso zmešamo in zopet dobro pregnetemo. Nato napolnimo črevo (najboljše je volovsko), ga dobro stlačimo, zavežemo in še zvaljamo na deski, da se meso sprime in da ni vmes zračnih mehurčkov. Potem salamo obesimo za 3—4 dni v hladen prostor, nato jo ponovno posvaljkamo in stisnemo ter prevežemo. Ko je 3—4 dni visela v hladnem dimu, jo zopet obesimo na zrak. Suhe namažemo z oljem, ki smo mu pridale sol in strt česen ter jih povaljamo v ajdovi moki. Visijo naj v hladnem prostoru.

ZADNJI ŠPORTNI DOGODKI

ŽALOSTEN EPILOG

Jesenice, 26. januarja.

Včeraj zvečer je bila odigrana tekma med HK Ljubljano in HK »Partizan«. Rezultat je bil 3:1 za Ljubljano. Zaradi tega, ker je v moštvu »Partizan« igral tudi Kanadčan O'Neil, je bila tekma registrirana 6:0 v korist Ljubljane.

Izvršni odbor Hokejske zveze Jugoslavije, ki je imel včeraj po tekmi sejo, je sklenil, da igralec O'Neill nima pravice igrati za moštvo »Partizan«, ker je nepravilno registriran. V pravilih Hokejske zveze Jugoslavije je naznačeno, da mora igralec, ki je tuj državljan, imeti izpisnico amaterske hokejske federacije države, v kateri je igral in mora biti najmanj 6 mesecev v naši državi. Šele po tem času si pridobi pravico do igranja. O'Neill je bil sicer registriran pri Hokejski zvezi Srbije, vendar nepravilno in ni še 6 mesecev v Jugoslaviji.

Kljub temu sklepu Hokejske zveze Jugoslavije pa je O'Neill tudi danes igral proti »Crveni zvezdi« in bil najuspešnejši igralec. Vse kaže, da upa hokejski klub »Partizan« na spremembo tega sklepa, zato tudi še ni opustil upanja na osvojitev prvenstva.

Toda vse kaže, da bo odločujoča tekma za prvaka države v hokeju na ledu odigrana danes zvečer, ko se bosta srečali moštvi HK Ljubljana in HK Jesenice.

VISOKA ZMAGA »PARTIZANA«

Jesenice, 26. januarja. Danes dopoldne je bila v okviru državnega prvenstva v hokeju na ledu odigrana tekma med »Partizanom« in »Crveno zvezdo«. Rezultat je bil dvoštevilčen in sicer 18:1 (9:0, 5:1, 4:0). Največ golov je dosegel igralec »Partizana« O'Neill 6, za »Crveno zvezdo« pa je dosegel častni gol Bogdanovič.

— — —

Jesenice, 26. januarja. Včeraj sta bili odigrani še naslednji prvenstveni hokej tekmi: »Zagreb« : »Crvena zvezda« 6:1 (4:1, 1:0, 1:0) in »Jesenice : »Mladost« 23:0 (7:0, 10:0, 6:0).

Aktualna tema:

Stvarnost in številke

Neredko se pripeti, da pridejo v javnost netočni podatki o posameznih dogajanjih. Povsem jasno je, da novinarji, ki zbirajo material za določeni sestavek, iščejo podatke na najrazličnejših mestih: pri raznih podjetjih, zavodih, ustanovah itd. Občni zbori, zasedanja organov ljudske oblasti, razne konference in na njih prebrana poročila, so skoraj vedno dokaj dober izvor podatkov, ki služijo pozneje kot dokumentacija za pisanje.

Toda zgodi se, da ti podatki včasih popolnoma ne drže! Po objavi se običajno usuje na pisca članka plaz negodovanj, nemalokrat pa ta negodovanja preidejo celo v obrekovanje itd.

Skušajmo stvari priti do dna.

V lokalnem merilu se peča z zbiranjem podatkov o najrazličnejših dogajanjih Okrajni zavod za statistiko. Vendar po mnenju vseh, ki so bodisi po službeni ali družbeni dolžnosti v zvezi s tem zavodom, je ta ustanova odločno prešibka in dostikrat ne razpolaga niti z najosnovnejšimi številkami. Zategadelj zbirajo različne podatke s »svojega« področja razne druge ustanove, komisije, uradi in druge družbene organizacije.

Zaradi take nehomogenosti pri delu pa se nujno mora pripetiti, da se številke o eni in isti stvari ne ujemajo. Včasih nastanejo tudi take razlike, da lahko preusmerijo tok in težišče razprav in mnenj ter pozornost do posameznega problema, ki je v obravnavi prav na podlagi takih podatkov.

Pri tem problemu, ki sodi prav med najpomembnejše za našo splošno gospodarsko in družbeno dogajanje, pa ne gre zametavati tudi objektivnih težav, ki dostikrat izvirajo iz nepravilnega sistema dela. Niso redki primeri, da dobi katera izmed ustanov ali pa posamezno podjetje navodilo, da sestavi neko poročilo do tega in tega dne. Največkrat imata tako obvestilo kot rok dostave poročila isti datum! Taka poročila se zaradi tega sestavljajo v hitrici, brez temeljitega preverjanja. Direktor, oziroma odgovorni uslužbenci potem taka poročila pred odpošiljanjem podpišejo...

Resničnost takih podatkov je zato povsem razumljivo precej dvomljiva. Pri takem sistemu dela je skoraj nemogoče pričakovati drugačni učinek. Prav tako je tudi nemogoče na podlagi takega dela zaostriti odgovornost ljudi, ki na tem delajo.

Hitrica v delu na gospodarskem področju, zlasti tam, kjer so potrebne analitične analize, je prej škodljiva kot koristna. Ni namreč vseeno, če se uporabljajo netočni podatki v razpravah in se na podlagi številk sprejemajo sklepi, ki služijo nato pri nadaljnjem delu.

Statistiko imenujejo običajno »mater vseh znanosti«. Vendar dostikrat nosi ta naziv povsem neupravičeno. Da bi dosegli tisto raven točnosti in objektivne poučenosti javnosti, temelječe na najrazličnejših številkah z najrazličnejših področij, je potrebna popolna odgovornost vseh tistih s številkami, ki zasledujejo gospodarsko in drugo družbeno gibanje. Od onih v podjetjih pa vse do tistih, ki delajo v najrazličnejših zavodih ter znanstvenih institutih.

Gospodarstvo nedvomno temelji v določenem smislu na številkah. Na podlagi številk se sklepa, na podlagi številk se izvajajo posamezni zaključki za nadaljnje delo. Številke kažejo nepravilnosti in dajejo napotke za naprej.

Ni vseeno torej, ali so številke točne ali ne!

I. AUSEC

Zakaj tako?

Državno kmetijsko posestvo v Cerkljah slabo izkorišča možnosti svojega razvoja

Gospodarski svet pri občinskem ljudskem odboru Cerklje na svojih sejah v zadnjem času precej obravnava delo in upravljanje državnega kmetijskega posestva v Cerkljah. Po ugotovitvah iz sklepov in razprav sej ter ogleda na licu mesta, je posestvo v preecej kritičnem stanju. Lahko rečemo, da o njemu skoraj ne moremo govoriti drugače, kot samo o negativnih pojavih. To je o slabi obdelavi, pomanjkanju krme za živino, kraji, slabem vodstvu, slabem finančnem stanju, majhnem številu glav živine z ozirom na površino posestva itd.

Delo posestva je že pregledala za to poklicana posebna komisija, ki pa je bila menda pri opravljanju svojih dolžnosti premalo kritična, zato bo morala verjetno poslovanje pregledati še ena, nova komisija. Gospodarski svet v Cerkljah za tako stanje posestva obdolžuje v prvi vrsti vodstvo podjetja in je mnenja, da bi bilo v korist skupnosti, če bi le-to zamenjali. O predlogu posestva za arondacijo zemljišča, da naj bi imelo 150 ha obdelovalne zemlje, pa je svet mnenja, naj bi imelo posestvo le toliko zemlje, kolikor jo lahko obdela. Vendar pa bi se z naziranji gospodarskega sveta v tem primeru ne strinjali, zlasti še, ker je sam gospodarski svet skoraj prepričan, da bi se dalo z dobrim vodstvom, ki bi znalo pridobiti več delovne sile, vsaj sezonske, morda tudi posestvo s 150 ha obdelovalne površine vzorno voditi. Prav gotovo pa za tako stanje državnemu kmetijskemu posestvu tudi ni v opravičilo dejstvo, da je posestvo poskusno in oproščeno obdavčitev. Prav pa bi bilo, da bi vprašanje upravljanja in dela posestva v najkrajšem času temeljito in dokončno prerešetali, tako da bi posestvo vendarle pričelo delati tako kot je prav.

F. B.

Še imaš čas, da dobiš radio aparat . . .

...še mnogo drugih praktičnih nagrad. V zadnjem času so gorenjska podjetja prispevala za naše bralce spet precej novega. To že veste, da bo kot prvo nagrado darovalo naše uredništvo 6-cevni RADIO APARAT, da bo med srečniki dobil nekdo KOLO itd. Razen vseh tistih nagrad, naštetih v prejšnjih številkah, bo nekaj tudi za tiste, ki bi se radi posladkali — 2 kg ČOKOLADE, Mestna brivnica v Kranju bo dvema našima bralkama naredila TRAJNE, marsikomu bo v zimskem času prišla prav VOLNA, ŽIMA, USNJE za čevlje, veliko stensko OGLEDALO in celo BLAGO ZA HUBERTUS je prispevalo podjetje »Sukno« iz Zapuž. »Okovje« Kamna gorica je prispevalo GARNITURO pohištvenega OKOVJA, podjetje »Stol« Duplica pri Kamniku najnovejši FOTELJ Rex itd.

Iz dneva v dan je nagrad več, računamo, da bo do žrebanja vrednost vseh nagrad okoli pol milijona dinarjev. **Zato pohitite in naročite naš list, denar pa oddajte poštarjem, ki ga bodo pobirali na domu. Razen tega je vsak naš naročnik tudi zavarovan v primeru trajne invalidnosti oziroma smrti.**

PRIPOROČAJTE NAŠ LIST TUDI VAŠIM ZNANCEM, PRIJATELJEM IN SORODNIKOM. VSAKDO KDOR NAM PRIDOBI VEČ NOVIH NAROČNIKOV, DOBI ZA VSAKEGA TUDI PROVIZIJO.

Od petka do petka

Ko se z vsemi močmi prizadevamo sprovesti v življenje hotenja in smernice naše gospodarske kritike v letošnjem letu, nedvomno ne moremo iti mimo ugotovitev, kako in kaj je bilo storjenega v pretečenem letu. Na osnovi uspehov in pomanjkljivosti, si bomo lahko še mnogo bolj jasno in temeljito začrtali pot, ki jo imamo pred seboj letos.

Lani 2% več od predvidenega

Celotni uspeh industrijske proizvodnje v naši republiki beleži v preteklem letu povečanje v primerjavi s prejšnjim letom za celih 13,4% nasproti 11%, kolikor je to določal lanskoletni družbeni plan. Slovenska industrija je torej presegla proizvodni plan v minulem letu za 2,4%. V posameznih industrijskih strokah je bil seveda obseg povečanja precej različen, le industrija nafte je dosegla nekoliko slabši uspeh kakor v prejšnjem letu. Najobčutneje se je lani povečala proizvodnja v papirni industriji (za 29%), v elektroindustriji in barvasti industriji (za 28%) ter v čevljarsko usnjarski industriji in v proizvodnji elektroenergije (za 21%).

Za široko potrošnjo je bilo lani zelo pomembno predvsem povečanje tekstila in obutve. Tekstilna industrija Slovenije je lani izdelala 102,8 milijona kvadratnih metrov tkanin nasproti 94,4 in 98,9 milijonov v prejšnjih dveh letih. Hkrati pa je usnjarsko - čevljarska industrija dala na trg 1,417.000 parov obutve nasproti 1,020.000 parov, oziroma 930.000 parov v prejšnjih dveh letih.

Zakon o vodah

Morda smo v zadnjih letih posvečali vse premalo pozornosti urbanizmu. Zaradi tega so se delale večje ali manjše napake, prišlo je do razno raznih gradbenih in drugih regulacijskih anomalij.

Da bi se to rešilo, so sedaj v razpravi zakon o varstvu voda ter osnovne teze predpisov o pokrajinskem in urbanističnem načrtovanju.

Osnovni namen osnutka zakona o varstvu voda je preprečiti vsako nekontrolirano poseganje v vodno gospodarstvo, da ne bi prišlo do nesmotrnega izkoriščanja in trošenja vode ter da bi se ustavilo nadaljnje poslabšanje kakovosti naših voda. Zaradi krčenja gozdov vode hitreje odtekajo, niža se talna voda, ponekod usihajo vrelci, vse bolj pogoste so suše in poplave. Voda, ki jo v rastoči meri uporablja industrija, se vrača nečista in po svoji kvaliteti večkrat tudi zdravju škodljiva. Zato je treba zaščititi vodo kot prirodno dobrino po kvaliteti in količini in jo čuvati za družbeno najvažnejše potrebe. V Sloveniji je okoli 270 podjetij, ki puščajo nad 10.000 kubičnih metrov odpadne vode na leto. S čistilnimi napravami so pri nekaterih podjetjih doseženi že prvi uspehi, drugje pa je stanje še nadalje precej kritično.

Pokrajinsko načrtovanje

Urbanizem ne obsega samo ožjega načrtovanja urbanističnih površin, marveč tudi pokrajinsko načrtovanje. Potrebna je smotrna gospodarnost in medsebojna vzklajenost pri rekonstrukciji in gradnji mest ter naselij, železniških prog in naprav, cest, telekomunikacij, elektrovodov in elektrotehničnih naprav, kanalizacij, vodovodov in plinovodov, kakor tudi pri izkoriščanju zemlje in prirodnih voda. Za tako vsklajevanje naj bodo pristojni določeni organi javne službe in družbenega upravljanja ter pooblaščene organizacije.

Pokrajinski načrti naj bi obsegali razen prikazov sedanjega stanja desetletno etapo rekonstrukcij, gradenj in eksploatacije, nadalje približne proračune za posamezne etape ter ekonomsko obrazložitev.

Za smotrno in gospodarsko rekonstrukcijo mest in naselij naj skrbe občinski odbori z urbanističnimi načrti, ki določajo zemljišča za gradbene namene, kakor tudi sistem, tehniko, metode in arhitektonska načela za uporabo teh zemljišč. Ti načrti naj bi se v prihodnje izdelovali za 10 let vnaprej.

Dve uri v kranjski zobni ambulanti

ZOB, KI BOLI...

O delu naših zdravstvenih ustanov se malokrat piše. Ljudje, ki niso neposredno prizadeti, ne vedo dosti več kot nič o načinu dela v teh ustanovah, o pogojih, v katerih delajo zdravstveni delavci. Zato v današnji številki našega lista začenjamo objavljati krajše sestavke s tega področja.

Ti prispevki naj bi seznanjali Gorenjce s problemi zdravstvenih ustanov na našem področju, hkrati pa naj bi imel tudi moralno-vzgojni in humanistični prizvok.

Janez, jutri te popeljem k zobozdravniku, pa če se boš še tako otepal,« je dejala mati svojemu 10-letnemu sinčku, ko se je sredi noči zbudil zaradi bolečin, ki mu jih je povzročil zobobol. »Boš videl, jutri bo bolje«...

Mati ga bo peljala k zobozdravniku. Šel bo. V mislih se je že videl na tistem stolu, ki

Ne, to niso obsojenci! To so le pacienti v čakalnici Zobne ambulante

vzbuja toliko strahu vsem, ki so že na njem sedeli. Janez še ni bil pri zobozdravniku. Tokrat bo šel prvič. O bolečinah pa je že slišal od svojih sošolcev. Zato ne bo šel rad, no, pa tudi boji se ne zobozdravnika, vsaj upa si ne tega priznati. Sošolci bi ga zasmehovali.

Toda bolečine so hude... Zakaj je toliko časa odlašal? Upal je po tihem, da ga bo zob vendarle nehal boleti. In zdaj, prav zdaj sredi noči, ga boli tako, da bi tulil, se zaletel tudi z glavo v zid, le če bi pomagalo.

Jutri navsezgodaj bo šel v zobno ambulanto...

— — —

Prepričan sem, da je zobobol najhujša bolečina sploh. Iz lastnih izkušenj govorim. Tudi vsi moji znanci se strinjajo, da je res tako!

»Saj nismo »mesarji«, vsaj taki ne, za kakršne nas imajo pacienti«, mi je v razgovoru povedal dr. Demšar, predstojnik zobne ambulante. »Ko bi pacienti vedeli, koliko bolečin bi si lahko prihranili, nam pa delo, če bi prišli pravočasno. Tako pa pridejo največkrat že prepozno, takrat, ko so potrebni že zadnji posegi. Ni čudno torej, da potem boli. Zato so najstrahopetnejši (tu so moški popolnoma »enakopravni« z ženskim spolom — op. p.) prav oni, ki imajo najslabše zobovje.«

Bodimo iskreni, roko na srce! Kdo izmed nas gre k zobozdravniku na pregled, tudi takrat, ko ga ne bolijo zobje? Zelo redki so tisti. Bele vrane!

Da nismo tega navajeni, je več vzrokov. Pred vojno zobozdravstvene storitve niso bile zastonj, tudi za one ne, ki so bili v »bolniški blagajni«. Po vojni se je tudi to spremenilo. Danes si lahko vsakdo, ki je socialno zavarovan, brezplačno popravlja zobe. Zato je bil po vojni povsem razumljiv naval na zobne ambulante, ker so ljudje želeli popraviti nasledstvo predvojne pomanjkljive zobozdravstvene higiene, ki je bila še občutno poslabšana med vojno. Ves ta čas, vsa povojna leta so se večinoma celile stare rane, medtem ko se z načrtno zdravstveno propagando ni bilo moč, niti ni bilo časa pečati. Temu je razen navedenega tudi vzrok precejšnje pomanjkanje zobozdravstvenega osebja.

V tej sobici »delajo« zobe

Šolske ambulante smo vpeljali tudi na Gorenjskem. V zobnih ambulantah imajo za šolsko mladino pripravljen poseben stol. To je še delna pomanjkljivost. Otroci ne čutijo, kot je to primer v Skandinavskih deželah (na Švedskem in Norveškem), kjer imajo šolske ambulante kar v šolskih poslopjih, da je pravzaprav zobno-zdravstvena preventiva sestavni del šolskega pouka.

Pri nas smo zaradi objektivnih okoliščin še precej za temi naprednimi severnimi deželami.

— — —

Odpor, ki ga čutijo pacienti do zobozdravnikov, je včasih popolnoma neupravičen, dostikrat pa razumljiv. Zelo važno je, kakšen nastop ima zobozdravnik. Verjemite, dostikrat je zelo pomemben tudi njegov obraz. Če je prvi vtis pacienta tak, da si zobozdravnik že takoj v začetku pridobi njegovo zaupanje, le-ta bolečine precej laže prenese. Zato ima psihološka priprava pacienta pred zdravljenjem odločujočo veljavo.

»Popolnoma napačno bi bilo prepričevati paciente o tem, da ga ne bo prav nič bolelo. Tak način doseže pri njih povsem nasprotni učinek, ko se prepriča, da temu ni tako,« pravi dr. Demšar. »Moje geslo je — natoči pacientu čistega vina«!

Bila je sobota. Močno zaskrbljena in z rahlo rosnimi očmi je prišla v ordinacijo mamica s svojim nadobudnim sinkom.

Peter se je vsedel na stol in

Dr. Demšar »obdeluje« Janeza Markiča

čakal. Začelo se je... Sredi dela ga je zdravnik pohvalil, da je tako možato prestal bolečine, ker je vedel, da ga kljub opreznemu delu vendarle boli.

Trenutek za tem se oglasi mamica: »Peterček,« je z ljubečim zanosom poklicala sinka, »ali te boli?«

In Peterček je zajokal...

Bolj kot mladih pacientov, ki so včasih nemirni in boječi, se zobozdravniki boje njihovih spremljevalcev...

— — —

Zobna ambulanta v Kranju bo slavila letos v maju 10-letnico obstoja. Koliko ljudi se je v tem času zvrstilo v tej zdravstveni ustanovi! Kolikim so pomagali, kolikim so ustregli! Samo lani, v prvih devetih mesecih, je bilo 6.615 prvih obiskov.

To ni malo. Še prav posebno, če upoštevamo stisko s prostori. Le-ta je najbolj očitna v zobnotehničnem laboratoriju, kjer v sobici 5,5 krat 2,5 m dela tudi pet ali šest zobozdravnikov. Zaradi slabih higienskih delovnih pogojev je dva že napadla zahrbtna bolezen...

A. I.

Dobskemu župniku Ivanu Tekavcu je treba odločno odgovoriti

Na seji SZDL v Domžalah, ki je bila ta teden, so odločno obsodili škodljivo in premeteno ter protizakonito delovanje dobskega župnika Ivana Tekavca. Ugotovili so namreč, da je gospod Tekavc pred dnevi civilno preoblečen (kar ni njegova navada) hodil po Viru in se izdajal, da popisuje hiše splošnega ljudskega premoženja. Tako je med drugim s takim izgovorom prišel tudi k Zupancevi družini na Viru št. 42. Ko se je prepričal, da pri njih ni njemu neljubega gosta, je izjavil pravi namen svojega obiska. Od domačih je namreč izsiljeval priznanje, če se je domača hči tudi cerkveno poročila in če je dala svojega otroka krstiti. To mu še ni bilo dovolj. Energično je zahteval od domačih še dokumente o hčerini cerkveni poroki in o krstu njenega otroka. Malo verjetno je, da je bil to edini obisk gospoda Tekavca s takim namenom. Znano je namreč, da mnogokrat brez pravega vzroka hodi po hišah, zlasti v delavskih naseljih na Viru in Količevem.

Župnik Ivan Tekavc je svojo premetenost in sovražnost pokazal tudi pred kratkim ob civilnem pogrebu Smolnikarjevega očeta iz Krtine. Vsa družina je bila v partizanih in je naprednega mišljenja. Ko so pogrebci in svojci, ki so pokojnega spremili na zadnji poti, odšli, se je nenadoma pojavil Tekavc z nekaterimi svojimi podrepniki in brez odobritve ali vednosti svojcev ob grobu izvršil cerkveni pogrebni obred.

Sprašujemo se, ali ni tako premeteno delovanje gospoda Tekavca podobno povsem nečemu drugemu, kot pa opravljanju njegovih cerkvenih dolžnosti? Vsakemu našemu državljanu je z ustavo zagotovljeno, da lahko sleherni po svojem prepričanju odloča, če se bo tudi cerkveno poročil in če bo dal svoje otroke krstiti. To naj si gospod Tekavc in njemu podobni, enkrat za vselej zapomnijo!

Sprašujemo pa se tudi, od kod župniku Ivanu Tekavcu navodila za njegovo premeteno delovanje? Nihče mu ne brani opravljati njegovih cerkvenih obredov, odločno pa smo proti takemu načinu njegovega »dušno pastirskega« delovanja! Hkrati pa je to njegovo delovanje še protizakonito, ker se je brez pooblastil izdajal za popisovalca hiš splošnega ljudskega premoženja.

Zupnik iz Doba zasluži odločen odgovor, hkrati pa odločen poduk, da si ne pustimo kratiti svojih osebnih pravic. Treba mu je dati tak odgovor, da mu v bodoče prepreči in onemogoči nadaljevati njegovo premeteno protiljudsko delovanje in rovarjenje.

—t—

Izšel je prvi strokovni časopis „Delo in varnost"

Te dni je izšla prva številka časopisa »Delo in varnost«, ki ga izdaja Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS v Ljubljani. Časopis prinaša v prvi številki zanimive prispevke o nesrečah, virih in vzrokih obratnih nesreč, produktivnosti dela, osebni zaščiti itd. »Delo in varnost« izhaja mesečno in je edini strokovni časopis te vrste v državi. Zato je prevzel važno vlogo stalnega obveščevalca o vseh vprašanjih preventivne zaščite in organizacije dela. Namenjen je predvsem gospodarskim organizacijam, ustanovam, strokovnim šolam in sindikalnim podružnicam. Letna naročnina je 420 dinarjev.

Druga številka tega časopisa bo izšla že konec januarja.

OPOZARJAMO VSE NAROČNIKE, DA BODO NAROČNINO ZA 1956 LETO POBIRALI POŠTARJI KONEC JANUARJA. VSI, KI JIM BODO NAROČNINO PLAČALI, BODO PRIŠLI V POŠTEV PRI NAGRADNEM ŽREBANJU!

gorenjske bodice

No, poznamo se že, kaj bi se vedno na dolgo in široko predstavljali, saj smo se videli pred tednom, zato naj velja kar: »Pozdravljeni!« Tistemu, ki sem ga že v »Bodicah« obdelal pa: »Živijo, le tako naprej!« In tistemu, ki me je na Jesenicah pozdravil: »Na zdravje«, hvala za plemenito željo in — kontra! Prepričan sem bil, da me bo povabil na »dva dečka« — no tistega »ta kuhanega«, ki posebno v jeseniškem Korotanu tako lepo diši. Pa se je premislil, morda zaradi »Bodic« — jaz pa sem rekel, čakaj prijatelj, ne boš mi ušel!

KER SEM POPOLN ANTIALKOHOLIK sem naročil raje biser — borovničev seveda. In zanje sreča, zame smola (za »Bodice« namreč) — imeli so ga. Čudno. Natakarica v bifeju kranjske »Delikatese« v Samskem domu namreč pravi, da se **točenje malinovca ne izplača.**

Samo 10 dinarjev stane — premalo je! Da bi bilo vsaj 3 dinarjev, da bi 2 dinarja ostala za napitnino, pa bi šlo.

Skrbeti mora pač za dvig splošne imovine, pardon — »Delikatese« in sebe (brez narekovaja). Zato so sendviči po 30 dinarjev res prepoceni!

KO SEM SE VRAČAL IZ ČIRČ V KRANJ, me je zanašalo z leve na desno. Da ne bi napak mislili, sem namreč popoln antialkoholik! Tepec, ali ne vidiš pred seboj kolone »jedan po jedan«. Česta je precej široka. Toda pešcem zlasti tistim, ki imajo moderne čevljčke s tankimi podplati in finim zgornjim usnjem ni namenjena. Aha, sem si mislil, ko bodo naredili stezo na desni, bodo poskušali še na levi. Jaz pa bom šel po tisti cesti šele tedaj, ko ne bom imel več tistega grožnega občutka, da sem se spremenil v drobilec gramoza oziroma cestni buldožer.

SKORO BREZ SAPE sem prišel do kokrškega mostu. **Ubogi selški godbeniki,** sem mislil. Tudi nje je nedeljski pohod v Dražgoše gotovo taku utrudil, da se niso mogli zresniti (streznititi) in zato bodo sodelovali raje na drugi komemoraciji v Železnikih. Če prej ne — za pusta na svidenje!

KER MI JE TO SPODLETELO, godbo pa sem hotel na vsak način slišati, sem se **odpravil na koncert v Železnike.** Pred dvorano mi je skoraj... oprostite, srce zastalo. Saj nisem vedel, ali so za koncert pripravili tistih 20 na prvi pogled mrliških rakev, na drugi pa zložljivih miz. Dobro, da na tako slavni prireditvi nisem opazil nobene zelene vejice, sicer bi me obšle še mrliške asociacije.

V KAMNIKU SEM SE pa to to pot razjezil nad dijaki. Kakšen direndaj in celo pretep je nastal in — kar na avtobusu. Hotel sem jih za ušesa odpeljati v šolo pa so mi rekli, da jim tudi kazen ne zaleže.

Zato nisem bil preveč presenečen, ko sem **v obveščevalnem okencu tabornikov** bral zadnje zanimive DOGOTKE in med njimi tudi nekaj o TITOGRATU. Ker so mi prej povedali, da jeza nič ne zaleže, nisem hotel samega sebe vznemirjati in — da ne bi pozabil, sem zapisal.

ZADNJI ODLOK O OMEJITVI ELEKTRIČNE ENERGIJE je nekatere resno prizadel, druge pa... Pokažimo kaj imamo, pravijo v **Radovljici.**

Ko sem okoli 11. ure dopoldan kolovratil iz Radovljice proti Lescam, mi **je bilo kar malo bolj toplo.** Luči ob cesti so še kar gorele, morda pa že celo toliko časa, da je bilo okoli njih že kar topleje. Kdo ve, dokler bo, bo; bo pa potem dlje tema!

NA REČICO PRI BLEDU pa ne grem nikoli več, sem sklenil, ko sem se vračal v Kranj. Tako tam štedijo z elektriko, da je še sedaj nimajo napeljane v vseh hišah. Ko so prihajali turisti na Bled tega niso hoteli verjeti. Razumljivo, jaz tudi ne, dokler se nisem sam prepričal.

Vi pa — ? Prav lahko verjamete besedam

Vašega »Bodičarja«

Šesta premiera Prešernovega gledališča

Človeštvo pred sodiščem

V soboto, 21. t. m., je bila v PG šesta premiera v letošnjem letu: gledališče je uprizorilo dramo v treh dejanjih ameriškega Nemca Stephana Lacknerja: Še bo sijalo sonce (v prevodu Herberta Grüna: Pred sodnim stolom).

Vojna! Obtožba vojne! Resničnost? Vizija? Preteklost — sedanjost — prihodnost! Zgodovina naj gre v pozabo — ustvariti je treba novo življenje! Človek naj uporabi svojo moč in znanje sebi v korist in ne v pogubo, naj se zavedа svojega dostojanstva!...

To in še mnogo več se z bliskovito naglico mota v človekovih mislih, ko gleda omenjeno Lacknerjevo delo, oživljeno na deskah PG. Zares zanimiva zmes idej, vizij, resničnosti, nadresničnosti in podzavesti. Ali bolje povedano: analitično prikazana preteklost, realistična sedanjost prepletena z nadrealnostjo, nadrealna kontrola človekovega dejanja in namišljena podoba prihodnosti.

Človek je postavljen pred sodni stol — vesti: obtožen je prelivanja krvi. V sebi razdvojen: Žena — ljubezen se želi ločiti od Moža — nasilja, krutosti, zločina, sovraštva. Kot glavni priči sta poklicani preteklost in sedanjost; a glej — vedno samo kri. Mož je obsojen na smrt. Njegova usmrtitev naj bi se izvršila z atomsko bombo, a vesoljni Sodnik Moža oprošča njegove krivde, toda le zaradi Ženine ljubezni; kajti »ljubezen je bolj značilna za človeški rod kot mržnja«.

Lacknerjevo delo je sicer srednjih umetniških kvalitet, a po svoji idejnosti močno, aktualno ter zanimivo po osnovi in obdelavi, odrsko pa dokaj zahtevno. Avtor stopnjuje dejanje skoraj do samega konca, ko se izvrši preobrat in v kratkem epilogu da vizijo bodočnosti. Tu seveda ne gre za klasično zgradbo, marveč za bolj ali manj spretno prepletanje že zgoraj omenjenih elementov. Prepričljivost drame je še najbolj omajana ob koncu, ne le zaradi nepripravljenega preobrata, marveč zaradi idejne šibkosti trajnega obstoja tega preobrata. Mar bo lahko Žena odvadila Moža bratomora, kot ji to zapoveduje Sodnik? Ne. Samo pomore mu lahko, da si pridobi visoko zavest humanizma; pomore mu k očiščenju — da se strast sprevrže v vrlino.

Drama je v svojem bistvu povsem razumarsko hladna, logična in brez čustvene topline; kar pravzaprav preseneča, saj zastavljeni problemi vendar niso le predmet neprizadete in intelektualne presoje. Režiser (Miloš Mikeln) je imel težko nalogo: delu dati to, česar nima, namreč — čustvo. In priznati moramo, da se mu je to v glavnem posrečilo. Pri tem pa se ni oddaljeval od avtorjeve zamisli. Izbira in oblikovanje nastopajočih je nedvomno zelo dobro. Razmerje med zunanjim dekorom in notranjo prepričljivostjo je v pravem odnosu. Zvočni, svetlobni in vizionarni efekti so v mnogočem pripomogli, da je hladni avtorjev intelektualizem nadomeščen vsaj s teatralično grozo. Seveda ne smemo prezreti pomena inscenacije (Saša Kump.) Preprostost, diskretnost in učinkovitost, vse to so vrline, ki gledalca peljejo k samostojnemu ustvarjanju iluzije o prostoru. Sploh pa se človek čudi, da s tako primitivnimi sredstvi kakor jih ima PG, more uprizoriti nekaj tako, kot uprizarja.

Razčlemba dela nas prepriča, da so vloge igralcev kaj zahtevne. Oglejmo si Ženo. Koliko različnih likov skriva v sebi! Biti mora realna pa vendar nadčasovna, živa in duhovna, Žena pradavnine in današnje moderne civilizacije, žena, ki toži in ki je soobtožena, ki sovraži in ljubi. Režiser je prisodil to vlogo Angelci Hlebcetovi. In njena igra? Saj to sploh ni bila igra, temveč ustvaritev povsem novega življenja. Kreacija je bila popolna; odprli se niso le njeni registri tehničnih sposobnosti, marveč tudi čustvena prefinjenost. Afekti in čustvene krize, pa zopet intelektualna umirjenost in samoobvladanje — vse je bilo uglajeno in prepričljivo.

Tudi Mož terja močnega igralca, čeprav ni tako kompleksen značaj kot Žena. Do preobrata je v bistvu vedno enak — zagovornik vojne, nasilnež, bratomorilec itd. Zlomi se v sebi ob ponovnem umoru brata in do kraja prepričljiv ob koncu. Vlogo Moža je uspešno realiziral Jože Kovačič. Je sicer šibkejši od svoje partnerice, a vendar povsem samosvoja osebnost. Le včasih njegov patos ni preveč na mestu, čeprav moramo priznati, da vloga nekaj temu podobnega mnogokrat zahteva.

Sodnik je vzvišen stoik, ki avtoritativno loči dobro od slabega. Ostane vedno premočrten, privzdignjen in umirjen. Zaveda se svoje visoke poklicanosti, da vodi obravnavo, ki je »višja resničnost«. Mirko Cegnar je bil morda premalo dostojanstven Sodnik, vendar pa topel in prizadet. Žal nas moti njegova nekoliko šibka dikcija, v čemer na odru ni bil osamljen.

Zelo zanimiva je osebnost Sluge. V sebi je prav tako enosmeren kot Sodnik, a po nekaterih karakternih posebnostih zelo posrečen. Duhovita ironija se prepleta z obešenjaškim humorom, banalnim dovtipom in demonsko strahoto. Za Franceta Trefalta je bila ta vloga kot nalašč. Do izraza je prišla njegova rutiniranost, sposobnost oblikovati svojstveno vlogo in z domislico (ki gre včasih na račun režiserja) osvojiti gledalca. Ni pa izdiferenciral likov Smrti, Portirja in Laboranta pri atomski bombi.

Brat kot peta osebnost v drami je povsem pasiven, nespremenljiv in imaginaren. Svojo solidno umirjeno in zanesljivo upodobitev je dobil v Jožetu Pristovu.

Tako. In za konec naj povem še tole: PG od premiere do premiere vse bolj opravičuje svoj obstoj, raste ter se izpopolnjuje in le škoda, da Kranjčani **nočejo** ali pa **ne morejo** razumeti visokega poslanstva, ki ga ima gledališče in mu nudijo le malo moralne podpore.

Gregor Kocjan

„Otok in struga" v Gorenji vasi

KUD »Ivan Regen« v Gorenji vasi je pred dnevi pričel svojo sezono z uprizoritvijo drame po romanu Ivana Tavčarja »Otok in struga«. Nastopilo je 18 igralcev, med njimi tudi precej mladih, ki so bili tokrat prvič na odru.

Gledalci so bili z uprizoritvijo zadovoljni, igralci so jih s svojo igro pritegnili, navdušila pa jih je tudi vsebina dela samega. Posebno zadovoljni so bili, ker so ob otvoritvi sezone gledali svojega rojaka — Poljanca Ivana Tavčarja.

Da je tovariš Jakob Ušeničnik delo dobro zrežiral, kaže visok obisk, saj se je dveh prireditev udeležilo preko 500 gledalcev.

J. M.

DELO IN PROBLEMI KULTURNO-UMETNIŠKIH DRUŠTEV V POLJANSKI DOLINI

V Hotavljah samo igrajo...

KUD »Blegaš« v Hotavljah ima samo dramsko sekcijo, vse druge pa so že večkrat zaman poskušali ustanoviti. Za petje ni nobenega zanimanja, nimajo pa tudi nobenega pevovodje, prav tako ni zanimanja za drugo kulturno-prosvetno delo. Knjižnico imajo sicer urejeno, menda prav nič prijazno ne gledajo. Lani je bilo v odboru precej medsebojnih obdolževanj med člani. Drug drugemu so oporekali, da bi kdo kaj delal in zato res niso vsi skupaj kaj prida naredili. Delno je razbistril položaj šele občni zbor v februarju, ko je novi odbor

»Gorenjski punt« na hotaveljskem odru

nimajo pa primernih prostorov za čitalnico.

Delo društva pa hromijo tudi nasprotja med člani odbora, ki so razdeljeni v dva tabora: v prvem so domačini, v drugem pa priseljenci. Prvi slednje složneje zgrabil za delo. Zato tudi uspehi niso izostali. Dramska sekcija je uprizorila tri igre, posebno dostojno pa so počastili 10-letnico društva, in sicer z ljudsko igro »Gorenjski punt«.

Vsi igralci so voljni storiti še več, kot so storili doslej. Zato verjetno novi odbor, ki je bil izvoljen na občnem zboru društva, pred dnevi, ne bo imel pri tem težkega dela. Želeli bi le, da bi s složnejšim delom končno vendarle poskrbel, da zažive tudi druge sekcije v društvu in da postane s tem kulturno-prosvetno življenje Hotaveljčanov vsestransko.

... v Javorjah pa vse spi

Čeprav je v javorški šoli dokaj prostorna dvorana in je s tem dan osnovni pogoj za kulturno-prosvetno delo, ves odbor društva spi. Zato je razumljivo, da se društvo ne more pohvaliti prav z nobenim uspehom. Mladi ljudje, ki jih je v tem kraju dovolj, bi imeli voljo do dela, če bi jih kdo znal pridobiti za to. Veliko zanimanje kažejo za plesne vaje, ki naj bi bile seveda pod vodstvom strokovnega učitelja. To bi na eni strani odtegnilo mlade fante od popivanja, hkrati pa bi morda bil to prvi korak k povečani aktivnosti mladine tudi v ostalih sekcijah društva. Tako bi KUD »Anton Ažbe« v Javorjah morda vendarle zaživel polno življenje.

„Drzni plavač" na odru v Cerkljah

V zadnjem času je kulturno-prosvetna dejavnost v Cerkljah precej razgibana. Morda najbolj od vseh kulturno-prosvetnih družin v bližnji okolici Cerkelj. Tako moramo njihovo sedanje delo samo pohvaliti, prav pa bi bilo, če bi nekatere druge »Svobode« in kulturno-umetniška društva vzela za vzor prav Cerkljane.

Uspela predstava »Drznega plavača« KUD »Davorin Jenko«

KUD »Davorin Jenko« iz Cerkelj je pred kratkim uprizoril veseloigro v 3 dejanjih »Drzni plavač«, za katero je sceno pripravil Saša Kump, režiser pa je bil Niko Slapar. Dokaz, da je predstava uspela, je dvakrat polno zasedena dvorana v Cerkljah ter 4 uspela gostovanja: v Preddvoru, Voklem, Vodicah in Tacnu. Ne bi bilo prav, če bi pri tem spregledali novoustanovljeni tamburaški zbor, ki spremlja igralsko družino pri vseh njenih nastopih. Čeprav je zbor še mlad, ga občinstvo zaradi njegove več kot zadovoljive izvedbe posameznih skladb, nagrajuje z burnim odobravanjem.

Dramska družina pripravlja za letošnjo sezono že drugo premiero in sicer »Via mala«. Prav tako je v okviru kulturno-umetniškega društva spet zelo aktivna šahovska sekcija. V zadnjem času pa je zaradi precejšnjega števila novih knjig vedno bolj obiskovana tudi knjižnica. Tudi glasbeni tečaj v okviru kulturno-umetniškega društva deluje zelo uspešno in čeprav je ta ustanovljen letos šele prvo leto, se menda gojenci že z veliko vnemo pripravljajo za produkcijo, ki bo v maju.

Če k tej dejavnosti dodamo še delo Ljudske univerze, ki ima vsak teden tečaj angleškega jezika, tečaje in predavanja Kmetijske zadruge o predelavi svinjskega mesa, vidimo, da v Cerkljah skušajo nuditi svojim občanom čimveč možnosti za splošno izobrazbo.

F. B.

Kronika:

Dogodki in novosti

IZID NATECAJA, ki ga je lanskega leta razpisalo Slovensko narodno gledališče v Ljubljani, je bil za vsakogar veliko presenečenje. Na upravo je bilo poslanih 46 rokopisov in posebno razsodišče je imelo dovolj izbire, pa tudi dovolj dela, dokler ni na starega leta dan objavilo rezultatov razpisa. Poleg treh nagrajenih je izbralo razsodišče še 10 dramskih del, za katere je mnenja, da bi bila po večji ali manjši dramaturški predelavi primerna za uprizoritev. Znabiti je ta ocena malce preveč rožnata in je namen tega izreka komisije opogumiti tudi nenagrajene avtorje za novo in vztrajno delo. Vendar osupne že število samo. Tudi dejstvo, da so bile oddane vse tri razpisane nagrade, dokazuje, da smo na poti, če tudi šele na začetku poti k nastajanju kvalitetnih dramskih del. Prav tako je bodrilno, da se je na prvem mestu, poleg že znanih dramatikov Jožeta Javorška in Igorja Torkarja, pojavilo širši javnosti povsem novo ime Dominika Smoleta.

Nekako ob istem času je tudi v predal dramaturga Prešernovega gledališča dospelo novo izvirno dramsko delo. Kranjska domačinka, znana mladinska pisateljica Martina Bidovčeva je predložila mladinsko igro iz fevdalnih časov ZA EN SAM TOLAR. Ljudje, ki so delo prebrali, se strinjajo v sodbi, da je ta igra do sedaj najboljše delo Bidovčeve. Razen čistega liričnega izraza, tako značilnega za pesnico, nepridigarskega vzbujanja domovinske ljubezni in nevsiljive vzgojne note, odlikuje igro tudi krepka in enotna dramska zgradnja. Tako torej čaka našo osnovnošolsko mladino v hiši s Prešernovim imenom lepo doživetje.

V Prešernovi hiši pa gledamo razstavo slovenskih noš iz poznega srednjega veka. Razstavljene slike so kopije stenskih podob po večini iz cerkva v Mačah pri Preddvoru, Crngrobu in na Križni gori. Obiskovalec (in teh je zmeraj precej, saj so se ljudje že privadili dejstvu, da so v prostorih stalno zanimive razstave in radi prihajajo) je presenečen nad svežimi in intimnimi barvnimi toni teh, pred 500 leti nastalih slik, še bolj pa nad življenjskostjo in razgibanostjo upodobljenih likov. Vidi se, da naša kulturna zakladnica nikakor ni tako revna, kot so nam včasih hoteli dopovedati. Vendar naša razstava niti ne kaže vse slovenske likovne ustvarjalnosti s preloma srednjega veka, saj zajema le gorenjski krog, Muljavske freske iz delavnice Janeza Ljubljanskega in nekaj podob s Primorske.

Severno - vzhodna Slovenija ni prikazana. Le slabo je poznan prekmurski kulturni krog, dasi je prav tako bogat. V Martjancih, eni najstarejših prekmurskih naselbin n. pr., je v lepi gotski cerkvi, ki jo je leta 1392 postavil radgonski stavbenik in arhitekt Janez Aquila, ves presbiterij poslikan z znamenitimi gotskimi freskami. Tako barvno kakor tudi kompozcijsko te freske ne zaostajajo za slikami iz Mač in kompozicijsko te freske ne zaostajajo za slikami iz Mač ali Muljave.

Pomembno kulturno poslanstvo bo opravila Državna založba Slovenije, ki obeta, da bo v obširni in skrbno sestavljeni knjižni izdaji prikazala vso slovensko likovno in stavbarsko ustvarjalnost, sakralno in prosvetno od gotike preko renesanse in baroka vse do današnjih dni. Šele ob tej izdaji se bomo po večini vsi, — razen ozkega kroga strokovnjakov — presenečeeo zavedli, koliko umetniškega bogastva je raztresenega preko naše zemlje.

Se na eno kulturno zanimivost bi rad opozoril, znamenitost iz mnogo bolj oddaljenih časov in iz oddaljene zemlje.

Palestina je ta zemlja. V starih mohorjanskih bukvah tudi Sveta dežela imenovana. V puščavski votlini blizu Mrtvega morja je arabski pastir, ki je slučajno zalezel vanjo, našel nekaj starih zapečatenih glinastih vrčev. V teh vrčih ni bilo niti vino, niti pšenica, pač pa nekaj kožnih zvitkov — rokopisov, starih nad 2000 let. V teh rokopisih so podrobno popisani nauki judovske verske ločine Esencev, za katero je zgodovini znano, da je obstojala že dvesto let pred Kristusovim rojstvom. Ta Ločina je, kot se razbere iz najdenih rokopisov, verovala v »sinove svetlobe« in »sinove teme«, ki se bore med seboj; v »božjega izbranca«, ki vodi boj proti hudobnemu duhu, dokler ga duhovniki le-tega ne ujamejo, mučijo in usmrte. Esenci so tudi zapisali teorijo o poslednji sodbi, na kateri bo »božji izbranec« ločil dobre in slabe in prinesel odrešenje vsem sinovom nove zaveze, ki so se odrekli sovraštvu in maščevanju.

Tudi v drugih naukih Esencev je mogoče opaziti nenavadno podobnost s krščanskimi dogmami. Ker je vprašanje prioritete že rešeno in je zgodovinsko ugotovljeno, da je esenska verska ločina za 200 let starejša od krščanstva, je s temi rokopisi bajka o božjem razodetju krščanskih naukov in edino zveličavnosti krščanske vere izbrisana. Nova arheološka najdba dovolj jasno dokazuje, da si je krščanstvo večino svojih verskih dogem, v katere 2000 let nihče ni smel podvomiti, če je hotel ubežati goreči grmadi ali najmanj prekletstvu, izposodilo in prevzelo od neke obskurne in neznatne judovske puščavske verske ločine.

Filmi, ki jih gledamo

O. K. NERON

Dva ameriška mornarja sahjata, da sta v Rimu na dvoru cesarja Nerona. S svojo dobro voljo in iznadljivostjo kmalu postaneta cesarjeva ljubljenca. Na dvoru vpeljeta jazz in base — ball in s smehljajem na ustnicah doživljata in zmagujeta vsakovrstne pustolovščine.

Film je na trenutke posrečena zbadljivka na račun ameriških veleprodukcij tipa »Quo Vadis« s kristjani v levjih žrelih, plohami vrtnic, dirkami z bojnimi vozovi, gladiatorskimi borbami in kopelmi v mleku. Humor filma je robat, ni pa mogoče reči, da se ne norčuje duhovito iz svoje publike.

DO ZADNJEGA

Režiser Lewis Milestone je strokovnjak za vojne filme in do danes menda v tem žanru še ni ustvaril kaj slabega. Zakaj nam njegovi vojni filmi vedno ugajajo? Predvsem zato, ker njegovi vojaki niso nikdar naslikani kot nekakšni nepremagljivi heroji, temveč so to prestrašene duše v vojni atmosferi, vojaki, ki odkrito priznajo, da jih je na fronti temeljito strah, kar pa skušajo skriti pod masko navidezne hladnokrvnosti in raznih šal. Če pa se ne da drugače, pa skušajo strah vtopiti celo v pijači. Omenjena vrlina odlikuje tudi film »Do zadnjega« in predvsem zaradi nje nam film ugaja. Res, da srečamo precej nepotrebne ameriške propagande (brez te pa res ne more skoraj nobeden ameriški vojni film!), toda ker sodi film v tisto vrsto vojne literature, ki se hoče oddolžiti njenim žrtvam s toplim človeškim razumevanjem, ga ne kaže zamuditi.

»AFERA MAURIZIUS«

Če bi bil končni vtis filma odvisen samo od ročne umetnosti, potem bi morali to filmsko adaptacijo režiserja Duvivierja po istoimenskem Wassermannovem romanu označiti kot mojstrovino, kajti njeno scensko orodje je perfektno. Vendar ima film druge slabosti, ki so še toliko bolj očitne, ker gre v bistvu za kriminalno zgodbo — umor zaradi ljubosumnosti in za pravno zmoto, kakor tudi za 18 let nato podvzete napore, da bi se končno le odkrila resnica. Te zgodbe namreč režiser Duvivier ni znal pravilno psihološko obdelati, zaradi česar je dobila videz skonstruiranosti. Le redkokdaj zasledimo pri Duvivieru koristne treznostne trenutke, največkrat pretirava in ves film ima visoko patetično - retoričen poudarek. Zlasti liku Antona Walbrooka, ki je začaral morilko, kakor tudi sami morilki — popolnoma neproblematični mladi dami — ne verjamemo skoraj nobene besede. Kar je videti v Wassermannovem romanu pristno, napravi v filmu vtis šelestečega papirja.

Ne jež in ne lisica

Med člani DPD »Svoboda« v Podnartu je vzbudil v »Pavlihi« priobčeni članek »Jež in lisica« mnogo protestov in ogorčenja. Ogorčenja zaradi žaljivega pisanja o požrtvovalnem in agilnem članu in režiserju »Svobode« tovarišu Janezu Lampiču; protestov zaradi neresničnega opisovanja dejstev.

Vsem domačinom je znano, da sta se bivši KUD in »Partizan« pred dobrim letom zedinila, da skupno prenovita prejšnji Dom, ki ni več odgovarjal niti potrebam telovadcev niti kulturno - prosvetnih delavcev. Zaradi uspešnejše izvedbe prenovitve sta se obe društvi začasno združili pod okriljem »Partizana«. Ko je bil dom obnovljen, sta se spet razšli in so kulturno - prosvetne sekcije formirale »Svobodo«.

Od vsega začetka smo gradili oziroma širili oboje, telovadnico in gledališki oder in zato ni nihče od nikogar kaj izprosil ali kogarkoli izpodrival. Vsakomur, ki je pri obnovi sodeloval ali vsaj spremljal napore združenih društev, je bilo jasno, da hočemo v Podnartu poleg odra tudi novo primerno telovadnico. Vsakega napredka telovadcev bomo prav tako veseli, kakor smo ponosni na že dosežene kulturno - prosvetne uspehe, zlasti na uspehe naše gledališke družine.

Sodelovanje, ki je v skupnem Domu nujno in tudi možno, pa na vsak način zavira tako neresno in neresnično pisanje kot ga je priobčil »Pavliha«.

Dragi cicibanči in pionirji!

Mislim, da je dobro in prav, da se tudi mi spomnimo 70-obletnice rojstva znanega pisatelja Vladimirja Levstika, ki jo je praznoval pretekli teden. Ni sicer napisal za mladino kaj velikega, vendar so njegova dela obogatila skromno slovensko književno polico.

Vladimir Levstik je bil rojen 19. januarja 1886 v Šmihelu nad Mozirjem, kjer je njegov oče učiteljeval. Gimnazijo je obiskoval v Celju, Mariboru in Ljubljani. Njegova prva pesem je bila objavljena v Ljubljanskem Zvonu, ko še ni imel sedemnajst let. Posebno pozornost so vzbujale med takratno mladino njegove uporniške in drzne pesmi, prepojene z narodnim duhom. Pozneje ga je zamikala vezana beseda in se je med obema vojnama dobro uveljavil v pripovedni prozi. Izdal je lepo število novel in povesti. Znane so knjige: Obsojenci, Gadje gnezdo, Pravica kladiva, Višnjeva repatica, Zapiski Tine Gramontove in druge. Za mladino je napisal vrsto lepih zgodbic in jih izdal v knjigi Deček brez imena. Pisatelj Vladimir Levstik je tudi mnogo prevajal. Saj je prevedel skoraj vsa večja dela znamenitega ruskega pisatelja Leva Tolstoja.

Vladimir Levstik živi sedaj v Celju. Mi mu iz srca želimo, da bi živel še dolgo let in nam še mnogo lepega povedal.

Dragi cicibanči in pionirji, čez dobrih deset dni se bomo pa spominjali druge obletnice. Vem, da se že sedaj pridno pripravljate na ta pomembni praznik vsepovsod. Tudi mi vam pripravljamo presnečenje, razpisali bomo lepa darila za one, ki bodo strli Trde orehe.

Sedaj pa še par besedi o košu in pošti. Marinka iz Tržiča ali veš, da s tvojo risbo ni nič. Obljubil sem ti, da bo priobčena, pa so mi v tiskarni rekli, da ne morejo posneti teh barvic — pa drugič Marinka. Tovarišici M. Bandel pa to-le: skice sem odstopil naši urednici družinskega kotička, povest Kdaj so se naučili na Koroškem lepo peti pa bomo objavili, le potrpljenje. Kramarič Toni in Kern Milan iz Cerkelj, vidva sta malo pozna, drugič rešita in razbijta orehe prej. Iztok iz Kranja in Milena Cencelj ozrita se malo naokoli, mogoče pa bosta videla natisnjena vajina dela. Tovarišu Jožetu iz Cerkelj sem pa že odgovoril — mislim, da si prejel po pošti.

Drugi pridete na vrsto prihodnjič, lepo pozdravlja

Dedek Kosobrin

SLAVČEK

Vse prevzame ob tej novici silen strah in drug za drugim zbežijo. Sredi cvetic na jasi ostane Jasna sama. Nikamor se ne gane, tu hoče počakati, pa naj se zgodi karkoli.

Ni bila dolgo sama. Že prihaja Bes ovit v svoj temen plašč. V njegovih očeh ni miline. Krut je njegov pogled. Poroglijivo se ji klanja, toda Jasna ima zanj le eno samo besedo: »Podlež!«

A Bes se ji samo posmehuje. Ponovno ji predlaga, da naj gre z njim za vedno v podzemni grad. Tam ji bo vrnil slavca. Jasna na to ne pristane. Kaj bi neki počela v črnih in temnih globinah ona, ki ljubi sonce. Tam doli pa je hlad. Razjezi se Bes zaradi njene zavrnitve. Plane k njej in jo surovo zgrabi za roko. Divje jo peha sem in tja ter besno vpije: »Jaz imam odslej moč in oblast nad teboj. Nikogar ni, ki bi me premagal, dokler te bom imel na verigi in tvojega slavca v kletki.« Med divjim smehom jo odvede. Medtem se razbesni veter z vso silo in sonce se od same žalosti skrije za oblake.

— — —

Grozoten, mračen in pust kraj so Črne skale. Nikdar tja ne posije sončni žarek. To je domovanje ziobnega Besa in njegovih pomagačev. Sem je privedel Jasno. Ker ni pristala na to, da bi prostovoljno ostala v Črnih skalah, so ji uklenili noge v verige. Nato so se iz nje norčevali, toda ona je molče prenašala vsa sramotenja, saj je vedela, da končno le zmaga pravica.

Bes pa je s svojimi Besiči divjal. Zlo se je razbesnelo preko zemlje. Zavladalo je gorje. Pesem je zamrla in v gozdu je prestalo življenje. Nobene živali ni bilo videti. Med ljudmi je nastala zmeda. Trpljenje je naraščalo. Ko so se nekoč vrnili z divjega pohoda, je ukazal Bes, naj mu prineso kletko s slavcem. Strogo jim je zabičal, da ne sme nikdar nikdo kletke odpreti, ker bi bilo sicer konec njihovega gospostva. Nekateri so predlagali, naj ga raje ubije, a Bes tokrat tega ni hotel storiti. S kletko se približa Jasni, ki hlastno seže po njem in vzdihne: »Slavček, slavček!«

»Vem, kaj ti roji po glavi. Izpustila bi ga rada, kajne? Toda Bes ni tako neumen kakor ti misliš,« reče Jasni. In takoj ukaže: »Prinesite verigo in ji zvežite še roke!« Ni jim bilo treba dvakrat reči. Se ganiti se ne more uboga Jasna, tako trdo so jo zvezali. In v svoji hudobiji položi zdaj Bes kletko s slavčkom v njeno naročje z besedami: »Tu imaš zdaj svojega slavčka; lahko se ga nagledaš, ha, ha! Vidiš, kako sem dober!«

In vsi ostali se ji rogajo: »Haha, vila rogovila!« Nato jih spet razpošlje Bes na vse strani, rekoč: »Razbesnite se z vso silo. Strah in trepet bodi pred vami, a jok in stok za vami!« In odšli so izpolnit povelje svojega poglavarja.

Spet je bila Jasna sama. Žalostno je zrla na slavčka, ki mu ni mogla pomagati. Saj je bila z njim vred ujeta in oropana prostosti. Zatopljena v grenke misli začuje plah glasek: »Jasna, Jasna, kje si?« Dvigne glavo, da vidi, kdo jo kliče. Pikapolonica. Zgrozi se mala Pikapolonica, ko spozna, kaj je z Jasno. Hoče jo osvoboditi, a ne more. Le kdo bi to zmogel? Jasna ji pove, da je v ljubezni ključ njene rešitve. Ni razumela Pikapolonica smisla Jasninih besed. Ker pa se v tem hipu začuje iz daljave Besov glas, mora zbežati. In že stopi Bes k Jasni, si zadovoljno mane roke ter se baha s svojimi ničvrednimi dejanji. Nenadoma zasliši neko hojo. Prisluhne. Kdo neki hodi tod?

Jože išče slavčka. Vez gozd je že preiskal, a ves trud je bil zaman. Zdaj je tu v Črnih skalah, kamor še ni stopila človeška noga. Ni se malo začudil Bes, ko ga je zagledal. Tesno je fantu pri srcu v tem grozotnem kraju. Ko zagleda Besa, mu hoče vrniti denar, da bi odkupil slavčka. Toda Bes se mu samo posmehuje. Pokaže mu ptička v kletki. Ko zagleda tudi Jasno, se Jože zgrozi: »Joj, kaj ste storili? Kdo je ta lepa deklica?«

»Ha, ha!« se zasmeje Bes, »vila Jasna, moja sužnja.«

»Kaj ste storili? Ubili ste jo,« mu očita fant. Tedaj pa Jasna okrene glavo in reče: »Jože, ti si ujel slavčka, zdaj ne poje več. Uničil si mu prostost, zato sem uklenjena v verige.«

Jože hoče k njej, da bi jo rešil. A Bes ga urno zgrabi in zažvižga, da gre skozi ušesa. Brž pritečejo Besiči in v trenutku zvežejo Jožeta. Nič mu ne pomaga prošnja, ne tarnanje. Med smehom zlobneži spet oddivjajo. Jokaje prizna Jože Jasni, kako je lovil in mučil ptičke po gozdu. Ni ubogal dobre babice. Zdaj trpi po pravici.

A glejte, spet prihajajo mali obiskovalci: metuljčki, čebele, murni in pikapolonica. Domenili so se, da bodo poizkusili rešiti Jasno. Saj ni več pravega veselja, odkar je ni več v brezovem gaju. Poizkušajo, a vsi skupaj so prešibki, da bi verige sploh premaknili. V prezupni potrtosti ne vedo, kaj bi še storili. Tedaj pa vzklikne Jože: »Naša Anka jo bo rešila. Pojdite po Anko! Moja sestra je in plemenito srce ima. Povejte ji, da sem jaz kriv, da slavček ne poje več, povejte ji, da sem tu zvezan in prišla bo, takoj bo prišla.« Razveselijo se teh besed in napolnjeni z novimi upi pohitijo po Anko.

Ganila je Jasno ljubezen njenih malih znancev. A ne razmišlja dolgo. Spet so tu Besi. Bahajo se na vse pretege, kaj so že hudega storili ljudem. Ker Jasna ne pristane na ponovni Besov predlog, skoči ta razjarjen k njej in jo med psovanjem davi. Nato zavije vrat tudi ubogemu slavčku. Jasni omahne glava kakor mrtva,

(Nadaljevanje sledi)

TRDI OREHI

Križanka: SANKAČ

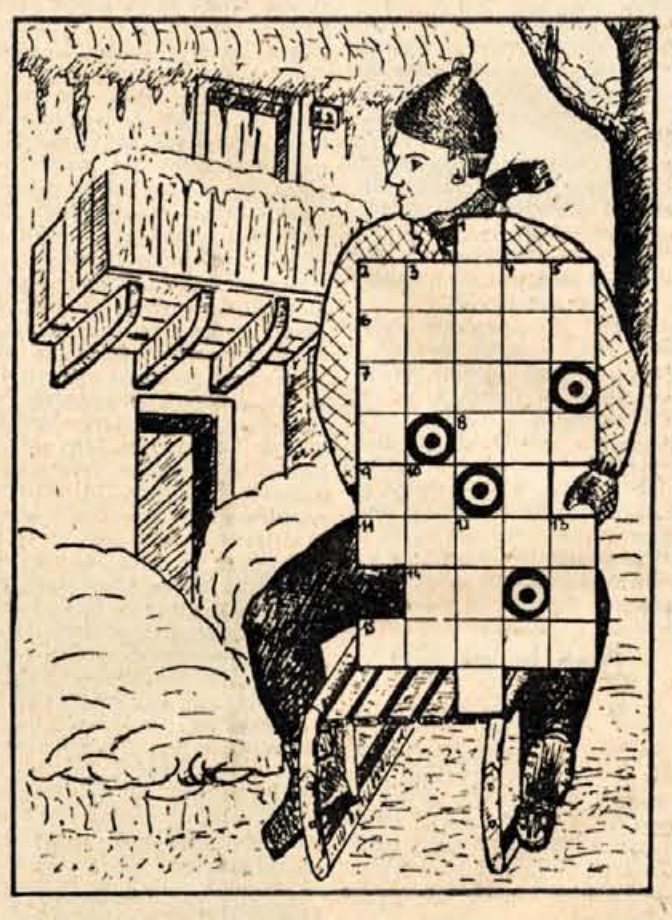

Navpično: 1. zelo mrzel, 2. okolica, bližnja pokrajina, 3. kemična prvina, z njim razkužimo rane, 4. zbirka (velja predvsem pri znamkah), 5. ploščinska mera, 10. neumna, blazna, 12. nedelaven, 13. razjeda kovine (množ.).

Vodoravno: 2. množina samostalnika olje, 6. zviti lasje, 7. del gledališča, 8. reka v Egiptu, 9. veznik, 11. učenec, 14. izraz, ki ga uporabljajo kvartopirci, 15. športno orodje (z njim hitro drsimo po snegu).

Rebus

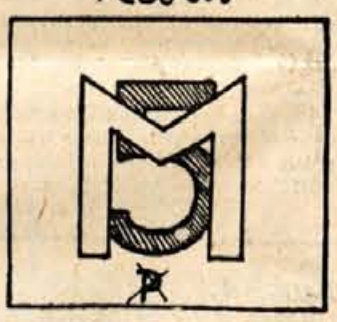

Cicibanov kotiček

Vrana in rak

Vrana se sprehaja ob bregu reke ter išče hrano. Lačna je. Kar opazi, kako se počasi premika rak iz mokre kopeli na suho. »Ti že pokažem, si misli, in že odpre kljun pograbi raka in sfrfota z njim na bližnje drevo. Sede na vejo in se pripravi na slastno kosilce.

Raku postane zelo hudo, ker ve, da se bližajo zadnji trenutki njegovega življenja. V smrtnem strahu se prične vrani laskati.

Oj, vrana, čuj vrana! Poznal sem tvojega očeta, poznal sem tvojo mater — odlična prijatelja sta mi bila. Da, tvoji starši so bili najboljši ptiči.

»Hm, hm«, je odgovorila vrana, toda kljuna ni odprla.

»Toda čeprav sta mi bila tvoj oča in mati največja prijatelja in tudi dobrotnika, vendar se s teboj še daleč ne moreta primerjati. Rečem ti, da ni na svetu bolj učenega ptiča od tebe.«

»Tako je«, je zakrakala vrana ter pri tem do konca odprla svoj kljun in spustila raka v vodo.

Iz Dedkovega nabiralnika

Z VLAKOM V LJUBLJANO

V Ljubljani imam staro mamo, ki jo vsako leto obiščem. Na to pot se pripravljam že en dan prej. Peljem se z vlakom ali z avtobusom, vožnje se zelo veselim. Vlak drvi, meni se pa zdi, da drve mimo hiše, polja in drevesa.

Ko sem bil zadnjikrat v Ljubljani sem se peljal s tramvajem. Bil je poln. Nekje sta vstopila dva starčka. Jaz sem vstal in odstopil sedež najbližjemu, drugemu pa ga je odstopil neki oficir. Bila je v tramvaju tudi neka deklica, pa se ni premaknila s sedeža! Mama je rekla: »Poglej jo, kako na široko sedi, glej, da tudi ti kdaj kaj takega ne napraviš.

Te pozdravlja Milan

— — —

Iztok pa je poslal to posetnico in vprašuje, kako se imenuje to mesto.

RADO BEG

Ali že veste?

Vem, da marsikomu ne bo pogodu ta nenadna izpremenba. V zadnjih dveh prilogah »Mlada rast« smo se sprehajali po vroči, tuji deželi Afriki, danes pa nenadoma v to zimo in mraz pod domači krov.

Vem, da je že znano vsem kako smo preteklo jesen na novo porazdelili ta naš lepi košček zemlje, našo Gorenjsko, kako dobili nove občine in vse združili v okraj Kranj.

Morda pa še ni znano vsem,

da sestavljajo novi okraj sledeče občine: Bled, Bohinj, Cerklje, Gorenja vas, Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Tržič, Železniki, Žiri,

da prebiva, dela in živi na tej zemlji 127851 ljudi in to 60247 možkih in 67604 žensk,

da meri celokupna površina 115232 hektarov in,

da odpade na njive in vrtove 15772 ha, na sadovnjake 1363 ha, na travnike 13326 ha, skupno je obdelovalne zemlje nad 30461 ha,

da odpade na senožeti 15977 ha, na pašnike 23481 ha, na sam gozd pa 117611 ha in,

da je na Gorenjskem narodovitnega sveta okoli 27473 ha,

da smo letos pridelali na 2543 ha približno 35768 q pšenice, na 3192 ha 567854 q krompirja, na 865 ha 10485 q rži, na 1047 ha 14876 q ječmena, na 1073 ha 11604 q ovsa in na 726 ha 16022 q koruze,

da nam da ta zemlja toliko pridelkov,

da so redili po naših vaseh 5958 konj, 38296 govedi, 12069 ovc, 2268 koz, 20671 prašičev, 104219 kosov perutnine, 3717 domačih zajcev,

da je vse to zelo lepo, vendar za marsikatero glavico nezanimivo,

da pa vas bo, dragi cicibani in pionirji zanimalo bolj to-le,

da je v našem okraju 94 osnovnih šol in,

da je izmed teh 23 enooddelčnih, 29 dvooddelčnih, 8 trioddelčnih in 34 višje organiziranih šol,

da je 15 nižjih gimnazij in 3 popolne gimnazije,

da so 4 pomožne šole in 23 strokovnih in industrijskih šol,

da poučuje na vseh teh šolah 454 učiteljev, 69 predmetnih učiteljev in 115 profesorjev,

da je izdelalo na osnovnih šolah 81,11%, na nižjih gimnazijah 56,47%, na popolnih gimnazijah 56,89% in na strokovnih šolah 73% vseh učencev v prvem polletju,

da je...

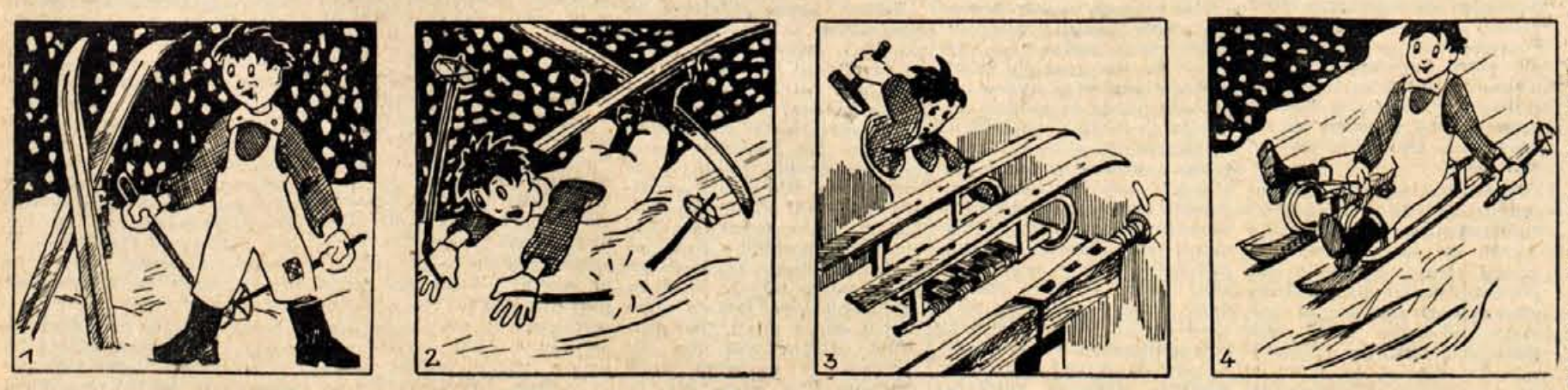

J U R Č E K I N S M U Č K E

objave • oglasi

Prodam enostanovanjsko hišo z vrtom v bližini Kranja. Naslov v upravi lista.

Enostanovanjska hiša, Primskovo 160 **naprodaj.** Prednost imajo resni kupci in po možnosti zamenjava stanovanja.

Ugodno se proda oprema za dnevno sobo iz masivnega orehovega lesa, politirano, ki se lahko uporabi tudi za namestitev dveh sob. Poizvedbe pri Ažman Karol, Kranj, Savska 6.

Prodam dobro ohranjeno kmečko peč, zamenjam tudi za bukova drva. — Kralj Slavko, Stražišče 280.

Prodam težko kravo, ki bo konec januarja petič teletila. — Dolar Anton, Vrba 18, Žirovnica.

Prodam ali zamenjam za stanovanje v Kranju kmečko hišo v bližini Preddvora. Naslov v upravi lista.

Takoj zaposlimo fakturistko - blagajničarko, strojepisko - stenografinjo z maturo in eno administratorko z znanjem strojepisja. Ponudbe poslati na »Elan« — Begunje pri Lescah.

Preklicujem sindikalno knjižico za neveljavno, Leskovec Silva — št. 115763.

Preklic. Podpisana Golob Janez in žena Frančiška, Struževo 15 in Intihar Ivanka, Gorenja Sava 17 preklicujemo vse kar smo govorili o Rabzelj Pavli, stanujoči v Struževem 16 in izjavljamo, da ji nimamo ničesar očitati. — Golob Janez in Frančiška in Intihar Ivanka.

Na pravno - ekonomski fakulteti je diplomiral Gorjanc Franc. Čestita Kranjsko akademsko društvo.

Zadružna mlekarna Kranj obvešča cenjene odjemalce, da bo odprta prodajalna mleka na Titovem trgu od ponedeljka 30. januarja samo od 6. do 11. ure dopoldne.

Prodam nov skobelni stroj, obojestranski debelinski in poravnalni, ima tudi pripravo za krožno žago in vrtanje. Naslov v upravi lista.

Prodam njivo pri Lužah in njivo pri Hotemožah. — Pavel Likozar, Visoko 45, p. Šenčur.

Zaradi pomanjkanja krme **prodam kravo** staro 4 leta. — Teletila bo od 1. do 12. februarja. — Visoko 46, p. Šenčur.

• Objave

Upravni odbor Zdravstvenega doma Kranj razpisuje: 3 mesta bolničark za Zdravstveni dom Kranj, 1 mesto bolničarke za Zdravstveno postajo v Preddvoru pri Kranju. Stanovanje v Preddvoru je zagotovljeno. Temeljna plača po uredbi, dopolnilna plača po pravilniku. Nastop službe takoj! — Pravilno kolkovane prošnje je dostaviti Zdravstvenemu domu Kranj, Poljska pot 8. — Upravni odbor Zdravstvenega doma Kranj.

Gozdno gospodarstvo Kranj proda: tovorni avto FWD, tipa Har-10, bencinski, 5-tonski v dobrem stanju, tovorni avto FORD-V8, bencinski, 3-tonski, v dobrem stanju, motorno kolo znamke Puch — 250 ccm, v dobrem stanju, motorno kolo znamke Viktoria 2ca — 350 ccm, v dobrem stanju.

Ogled je možen vsak dan od 7. do 15. ure v Transportnem odseku Gozdnega gospodarstva Kranj v Stražišču.

Odprodaja bo dne 1. februarja 1956 ob 10. uri v Stražišču.

Svet Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj sklicuje v nedeljo, 29. januarja 1956 ob 8.30 uri redno letno skupščino v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju.

Dnevni red:

1. Izvolitev skupščinskih organov.
2. Poročilo predsednika.
3. Diskusija.
4. Poročilo nadzornega odbora.
5. Volitve novega odbora.
6. Sprejetje delovnega programa.
7. Razno.

Vabimo vse društvene delegate, da se skupščine zanesljivo udeleže. — **Svet Svobod in prosvetnih društev okraja Kranj.**

VABILO

na redni 46-ti občni zbor Prostovoljnega gasilskega društva Naklo, kateri se bo vršil v soboto dne 28. jaeuarja 1956 ob 18. uri v Gasilskem domu v Naklem.

Vabljeni gasilci in gasilke, ravno tako tudi prijatelji-ice gasilcev!

KINO - te dni bomo gledali

KINO NAKLO:

28. in 29. januarja 1956 nemški film »GREH«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo ob 16. in 19. uri.

KINO »KRVAVC« CERKLJE:

28. in 29. januarja 1956 avstrijski film »SANJAVE USTNICE«. Predstave v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 16. in 19. uri.

KINO »SORA« ŠKOF. LOKA

sOd 27. do 29. januarja 1956 francoski film »TEREZA RAKEN«.

KINO »STORŽIČ« KRANJ:

Od 27. do 29. januarja 1956 ameriški barvni film »ROBERTA«. Predstave v petek in nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, v soboto ob 16. in 18. uri. V soboto ob 20. uri francoski film »PASTORALNA SIMFONIJA«. V soboto ob 22. uri premiera italijanskega filma »O. K. NERONE«. V nedeljo ob 10. uri matineja franc. filma »PASTORALNA SIMFONIJA«. Ob 14. uri italijanski film »O. K. NERONE«. Ob 22. uri premiera amer. barvnega filma »DO ZADNJEGA«.

KINO »SVOBODA« KRANJ:

28. januarja 1956 premiera ameriškega barvnega filma »DO ZADNJEGA«. Predstave ob 18. in 20. uri. V glavni vlogi: Richard Widmark, Robert Wagner. 29. januarja matineja — premiera italijanskega filma »O. K. NERONE«. Predstava ob 10. uri. Ob 14. uri amer. barvni film »ROBERTA«. Ob 16., 18. in 20. uri ameriški barvni film »DO ZADNJEGA«.

KINO »RADIO« JESENICE:

27. januarja amer. barv. film »SEIN«. 28. in 29. januarja francoski film »TARAS BULJBA«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, matineja ob 10. uri angl. filma »VIŠEK NEVARNOSTI«.

KINO »PLAVŽ« JESENICE:

27. januarja angl. barvni film »ŠKRLATNA RAVNINA«. Od 28. do 29. januarja avstrijski film »DON JUAN«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri, matineja angl. filma »VIŠEK NEVARNOSTI« ob 10.30 uri.

KINO KOROŠKA BELA:

28. in 29. januarja francoski film »TARAS BULJBA«. Predstave ob delavnikih ob 19. uri, v nedeljo ob 17. in 19. uri.

• Gledališče

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Nedelja, 29. januarja 1956 ob 16. uri — Izven in za podeželje. Grimm - Skufca: »Janko in Metka«.

Javna dražba

Občinski ljudski odbor Tržič razpisuje v smislu člena 3. Uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja (Uradni list FLRJ št. 17-101/53) iz Uredbe o dopolnitvi uredbe o prodaji stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja na javni dražbi (Uradni list št. 43-500/53) drugo javno dražbo stanovanjskih hiš iz splošnega ljudskega premoženja in sicer:

1. Tržič, Proletarska c. št. 22, dvostanovanjska hiša, izklicna cena din 792.000.—.
2. Tržič, Koroška cesta št. 2, dvostanovanjska hiša, izklicna cena din 1.176.000.—.
3. Tržič, Partizanska ul. št. 27, enostanovanjska hiša, izklicna cena din 1,124.000.—.
4. Tržič, Trg svobode št. 3, enostanovanjska hiša, izklicna cena din 1,360.000.—.
5. Tržič, Prehod št. 1, enostanovanjska hiša, izklicna cena din 1,162.000 —.
6. Tržič, Koroška cesta št. 32, dvostanovanjska hiša, izklicna cena din 964.000.—.
7. Tržič, Trg svobode št. 2, dvostanovanjska hiša, izklicna cena din 1,764.000.—.
8. Kovor št. 53, dvostanovanjska hiša, izklicna cena din 1,521.000 —.
9. Kovor št. 27, enostanovanjska hiša, izklicna cena din 423.000.—.
10. Pristava št. 35, dvostanovanjska hiša, izklicna cena din 2,018.000.—.
1. Sebenje št. 43, dvostanovanjska hiša, izklicna cena din 1,883.200.—.
12. Žiganja vas št. 17, enostanovanjska hiša, izklicna cena din 31.500.—.

Pred pričetkom javne dražbe mora kupec položiti varščino v višini 15% izklicne cene, katera se sme uporabiti za dopolnitev poslednjega obroka kupnine. V petnajstih dneh po podpisu kupne pogodbe, mora kupec položiti četrtino kupnine, preostali del pa v dveh enakih obrokih v dveh mesecih po podpisu kupno prodajne pogodbe.

Vknjižba lastninske pravice in druga opravila, ki so v zvezi s prodajo stanovanjskih hiš, so oproščena taks, vštevši sodnih taks in prometnega davka. V kolikor bi pa nastali stroški pri delitvi parcel ali drugih opravil, nosijo stroške kupci.

Borci, ki so sodelovali v NOV od 1941, 1942 in 1943. leta, družinski člani borcev, ki so se borili in ki so padli v NOB, vojaški vojni invalidi in izseljenci — povratniki lahko kupijo stanovanjsko hišo na obroke.

Javna dražba se bo vršila dne 2. februarja ob 9. uri zjutraj v mestni zbornici Obč. LO. — Komisija za prodajo stanovanjskih hiš iz splošnega premoženja.

OBJAVA

Z ozirom na Odločbo ObLO — Kranj o prenehanju finančno samostojnega zavoda »K O M U N A L A — K r a n j« se sporoča vsem podjetjem in onim, kateri so imeli poslovne stike s »Komunalo — Kranj«, da se je ista razdelila z dnem 1. januarjem 1956 na tri samostojna podjetja in sicer:

1. Komunalno podjetje »Vodovod« — Kranj, Koroška cesta št. 34.
2. Komunalno podjetje »Ceste in kanalizacija« — Kranj, Lepi pot št. 1 (dosedanje poslopje »Komunala — Kranj)«, tel. št. 380.
3. Komunalno podjetje »Komunala — Kranj« — Tavčarjeva ul., tel. št. 210 (bivša čevljarska zadruga — Kranj).

Vsled gornjega naprošamo, da se bodoče vsi komitenti obračajo na zgoraj navedene naslove zaradi dela, kakor uslug, katere vršijo imenovana podjetja.

Za vse poslovne zadeve, ki izviraje še iz leta 1955 nanašajoče se na finančno samostojni Zavod »Komunala — Kranj« naj se prizadeti interesenti obračajo na naslov »Ceste in kanalizacija« — Kranj in to do vključno 30. IV. 1956, ker poznejših zahtev ali reklamacij ne bomo upoštevali.

Direkcija komunalne dejavnosti
mesta Kranja
»Komunala — Kranj«

Kaj ima na sporedu Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 radijski dnevnik in ob 22.00 uri. Oddajo »Želeli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 14.00 uri, ob delavnikih pa ob 14.35 uri. Kmetijski nasveti in Kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30 uri. In še ta teden vsak dan ob 19.20 prenos reportaže s 7. zimskih olimpijskih iger v Cortini d'Ampezzo.

PETEK, 27. JANUARJA

12.00 Pojeta moški zbor Slava Klavora in ženski mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
13.30 Pester spored opernih melodij.
14.25 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
15.30 Utrinki iz literature — Saltykov - Ščedrin: Dva generala.
15.45 Poje Slovenski oktet (umetniški vodja Janez Bole).
16.00 Modni kotiček.
20.00 Tedenski zunanje - politični pregled.
20.15 Srbska zborovska glasba (poje zbor Radia Beograd).
21.00 Mednarodna radijska univerza — a) Velike industrije, Delbert: Korporativno raziskovanje v železarstvu — b) Dr. Walter Kikuth: Nalezljive bolezni.
21.40 Filmske melodije.

SOBOTA, 28. JANUARJA

11.15 Lahek spored izvajajo Mariborski pihalni ansambel in Veseli dečki.
11.45 Pojte z nami, otroci! (Pesmica o naši Metki).
12.40 R. Wagner: Leteči Holandec, uvertura, C. M. Weber: Euryanthe, uvertura.
13.30 Za prijeten oddih!
14.20 Pionirski kotiček.
15.30 Utrinki iz literature: Trije mladi iz Sarajeva.
16.00 Nove knjige.
16.10 Koncert po željah.
18.00 Okno v svet: Poujade v novem francoskem parlamentu.
18.15 Poje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škoberneta.
18.35 Jezikovni pogovori.
20.00 Simfonični koncert Londonske Filharmonije ob 200-letnici Mozartovega rojstva, dirigent Herbert Karajan, solist Clara Heskil — Na sporedu dela W. A. Mozarta: Lodronska nočna glasba, Koncert za klavir in orkester v A-duru, Simfonija v Es-duru št. 39 (Prenos iz Mozarteuma v Salzburgu).

NEDELJA, 29. JANUARJA

7.35 Z glasbo po svetu.
8.00 O športu in športnikih: Bil sem na prvih olimpijskih igrah.
9.00 Otroška predstava: Obuti maček.
10.00 Družinski pogovori.
11.15 Oddaja za Beneške Slovence.
12.00 Pogovor s poslušalci.
13.30 Pol ure za našo vas.
16.00 Zabavno nedeljsko popoldne.
17.30 Radijska igra — Anny Tichy: Neznana mojstrovina.
20.00 V svetu opernih melodij.
21.00 Kulturni razgledi.

PONEDELJEK, 30. JANUARJA

11.05 Radijska šola za nižjo stopnjo — a) Milica Bartenjev: Nekaj o vražah — b) I. Dolničar: Kaj neki bo to?
13.30 Štirje fantje in vokalni kvintet pojo in igrajo za opoldanski čas.
14.05 Radijska šola za višjo stopnjo: Wilhelm Tell (radijska priredba po Schillerjevi drami).
15.30 Še pomnite, tovariši...? Karl Prušnik - Gašper: Zeleni kadrovci.
16.00 Zdravstveni nasveti.
16.10 Z našimi solisti in skladatelji.
18.00 Radijska univerza — Rajko Pavlovec: Nu — muliti — zanimive preživali iz geološke preteklosti.
18.15 Dva odlomka iz Massenetove opere Manon.
20.15 Simfonični koncert dunajskih filharmonikov, solist Wilhelm Backhaus, dirigent Karl Böhm.
22.15 Domači ansambli v plesnem ritmu.

TOREK, 31. JANUARJA

11.05 Gospodinjski nasveti.
11.45 Cicibanom — dober dan! (Po Grimmovi pravljici: Žaba — Kraljevič).
13.30 Melodije v duru in molu.
14.20 Pionirski kotiček.
15.15 Igra trio Jožeta Kampiča.
15.30 Utrinki iz literature — Janez Švajncer: Streli na meji.
16.10 V svetu opernih melodij.
18.00 Zunanje-politični feljton: Napredek v izkoriščanju atomov.
18.30 Športni tednik.
20.00 Tedenski notranje-politični pregled.
20.10 Narodne in domače melodije izvajata Ljubljanski vokalni kvintet in Avsenikov trio.
20.30 Radijska igra — F. G. Lorca: Yerma.

SREDA, 1. FEBRUARJA

11.15 Igra tamburaški orkester ljubljanskih »Svobod« p. v. Matka Šijakoviča.
12.40 Vitezslav Novak: Pesmi zimskih noči (A. Trost — klavir)
13.30 Bosanske in vojvodinske narodne pesmi in plesi.
15.15 Zabavni zvoki.
15.30 Utrinki iz literature — Mihailo Gazivoda: Bratov greh
15.45 Mladinski zbori pojo.
16.00 Družinski pogovori — Vladimir Cvetko: Šola in dom.
18.00 Iz naših kolektivov.
18.15 Pesmi Alojza Mihelčiča poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.
18.35 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.
20.00 G. Verdi: Ples v maskah, opera v 3 dejanjih. Izvajajo solisti, zbor in orkester ljubljanske opere, dirigent Rado Simonitti.

ČETRTEK, 2. FEBRUARJA

11.05 Gospodinjski nasveti.
11.45 Janez Bitenc — mladini (Glasbena oddaja za pionirje).
12.40 Umetne in narodne pesmi poje mešani zbor »Ljubljanski zvon« p. v. Slavka Mihelčiča.
13.30 Spored popularnih orkestralnih skladb.
14-25 Ljudsko-prosvetni obzornik.
15.30 Iz mladinske književnosti Štiri korejske pripovedke.
16.00 Gospodinjski omnibus.
16.10 Glasbene uganke.
18.00 Domače aktualnosti.
18.30 Radijska univerza — Ferdo Gestrin: Delavsko gibanje pri Slovencih in postanek JSDS.
20.00 Mladinska oddaja.
20.20 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti: Fantje na vasi, Vaški kvintet, Rezika in Sonja.

ZGODBA Z DIVJEGA SEVERA

PRIREDIL: B. MLAKAR
NARISAL: C. OBLAK

23

Ko se je tako boril sam s seboj, je zaslišal za sabo zamolklo godrnjanje. Obrnil se je in zagledal senco, ki se je pomikala proti njemu. Spoznal je »gospoda v beli srajci« — severnega medveda Wapuska. Blisk se je postavil pred vhod v rov, da bi se boril za človeškega mladiča. Wapusk se je počasi približal, godrnjanje v njegovih prsih se je spremenilo v renčanje. S svojo mogočno taco je bliskovito udaril po Blisku. Toda ta je tak napad že pričakoval in se je umaknil v rov.

24

Tu je imel mnogo ugodnejši položaj. Ko je medved pomolil svojo veliko glavo in mogočna ramena v rov, je z njima popolnoma zapri ozki prehod in tako mu je bil onemogočen vsak gib. Blisk ga je zgrabil za smrček in začel trgati medvedov gobec. Nato pa se je nenadoma Wapuskovo velikansko telo silno streslo in rov se je razletel. Pot v notranjost kože je bila odprta. Blisk se je umaknil v kočo in se pripravil za zadnji boj, kajti spoznal je, da mu je smrt blizu, kakor še nikoli poprej.

25

Na obali majhnega nezaledenelega zaliva je ležalo kakih deset tjulenjev. Tu so se udobno namestili in počivali na svojih večnih potovanjih iz severnih morij proti jugu. Te kraje so si izbirali vedno iste, vsi tjulenji iz roda v rod so jih spoznavali in uporabljali, poznali pa so jih tudi njihovi sovražniki. Take kraje je moral poznati sleherni Eskim, zakaj tjulenji so pomenili zanj življenje, zanj in za njegove pse. Živali niso niti slutile, da se jim približuje njihov najhujši sovražnik — človek.

26

Proti počivajočim tjulenjem so se previdno plazile tri postave: Eskimec Nepa, njegova žena in sin. V rokah je vsak imel dolgo nazobčano harpuno in vrv, ki naj bi zadržala ranjeno žival, če bi še mogla pobegniti. Se nekaj korakov, tri roke so se neslišno dvignile, troje harpun je švistnilo skozi zrak in se zabodlo v živali. Strašni kriki ranjenih tjulenjev so pretresali ozračje, lovci pa so hiteli z lesenimi bati pobijati ranjene živali.

DROBIŽ

V Tržiču so v zadnjem času začela poslovati tri nova podjetja: »Tobak«, poslovalnica podjetja »Sadje« Kranj, v Bombažni predilnici pa so odprli tudi menzo.

Že dalj časa razpravljajo v **Tržiču o ustanovitvi mlečne restavracije**, po vzorcu mlečne v Kranju. Zadružna mlekarna v Cirčah je pripravljena preskrbeti restavracijo z mlekom, sirom, maslom, jogurtom in drugimi mlečnimi izdelki, zato so v Tržiču sklenili čimprej najti primeren prostor, kjer bi lahko začela restavracija poslovati.

Tudi za olepšavo trgovin skrbe v Tržiču. Trgovina podjetja »Zelenjava« Kranj na Trgu svobode je v zadnjem času prav lepo opremljena, snažna in razsvetljena. Tudi trgovsko podjetje »Preskrba« Tržič je modernizirala svojo trgovino z železnino, steklom in porcelanom ter gospodinjskimi potrebščinami. K olepšavi je precej prispevala fluorescenčna razsvetljava, teraco tlak ter nova hrastova oprema.

V Veternem vedno bolj pogrešajo vodovod. Svet za komunalno tržiške občine je že razpravljal o tem vprašanju in se bo gradnja začela takoj, ko bodo na razpolago zadostna sredstva. Verjetno pa bodo morali tudi vaščani sami nekaj prispevati, kot so to storili Lešani, Palovčani in Visočani. Tudi nekateri drugi kraji še nimajo vodovoda in ga precej pogrešajo, tako v Retnjem, Bregu, Kovorju, Žvirčah in nekaterih manjših vaseh. Občina ima sicer v perspektivi plan za te gradnje, vendar za sedaj še ne moremo govoriti o času, v katerem bi bili vsi ti vodovodi dograjeni. Opaža se tudi nepravilen odnos nekaterih posameznikov ko ti postavljajo gnojnične jame in odvajajo fekalije tako, kot to ne ustreza splošni higieni.

Jez popravljajo. Na loški elektrarni, najstarejši v Sloveniji, se je zgodila preteklo jesen huda nesreča: narasla Poljanščica je podrla jez ter zasula rečno strugo pod elektrarno tako, da je voda začela načenjati bregove. Škoda je bila občutna. Kranjski DES je začel jez popravljati ter so obsežna dela v izvedbi gradbenega podjetja Tehnik iz Škofje Loke v teku.

Loški sadjarji so zelo delavni. Kakor lani bodo tudi letos uvedli vrsto strokovnih predavanj in tečajev. Uspešno se bore proti sadnim škodljivcem zlasti kaparju. S škropljenjem so že začeli.

V Tržiču so ustanovili gospodinjski biro kljub neštetim težavam in pomanjkanju prostorov. Tudi gospodinjsko učiteljico že imajo. Za sedaj so zasedli prostore gostilne »Pod Kukovnico« v Tržiču, dokler ne bodo dobili primernejših prostorov. Tržiška dekleta se bodo tu naučila dobrega in sodobnega gospodinjstva, se seznanila s kuhanjem, šivanjem, krpanjem in higieno.

DPD »Svoboda« iz Mošenj je svoja gostovanja s Petrovičevim »Vozlom« uspešno zaključila. Razen domačih predstav so gostovali v Podbrezjah, Begunjah, Radovljici in Podnartu. Predstave so bile povsod dobro obiskane. Sedaj so pričeli s študijem nekoliko zahtevnejšega dela Via Mala, katera bo zahtevala od igralcev nekoliko več sposobnosti in dela. Delo bo režiral Pavel Kegel.

DPD »Svoboda« Šenčur bo v soboto in nedeljo uprizorila prvo mladinsko igro v štirih slikah »Jurček«. Tokrat bodo mladi igralci šenčurske »Svobode« prvič nastopili v letošnji sezoni.

Nesreče

Antoniji Krajnik iz Stare Loke je krava pretrgala z rogom zapestje leve roke.

Francu Fojkar iz Stare Loke je stroj razžagal levi palec.

Rudi Novak, Jesenice, Tomšičeva 15, si je pri padcu zlomil desno podlaket.

Stane Majstorovič iz Lesc si je zlomil kost na desni roki.

Mirko Pavlovič, sin kurjača Železarne Jesenice, si je pri padcu zlomil levo kračo.

Ivana Rajgelj z Javornika si je pri padcu izpahnila levo ramo.

Franc Staroverski iz Krope si je zlomil členek palca na desni roki.

Alojzija Žbontar iz Lipnici si je pri padcu zlomila desno podlaket.

Branko Marojevič, kapetan II. klase iz vojne pošte 1202, si je pri smučanju poškodoval prst leve roke.

Jože Pezdič iz Radovljice si je pri padcu zlomil levo kračo.

Elizabeta Krušič z Jesenic si je pri padcu po stopnicah zlomila levo nadlaket.

Marjeta Dremšak z Jesenic si je na poledeneli cesti zlomila levo kračo.

Hans Kurz iz Beljaka je pri smučanju padel okoli 10 m globoko, dobil močan udarec na glavo in si zlomil levo kračo.

Danijel Rumac, oskrbovanec bolnice za duševne bolezni v Begunjah, si je pri padcu iz avtomobila zlomil kost v desnem stegnu.

Pavel Novak z Bleda je pri delu padel, se kotalil okoli 50 m navzdol ter si pri tem zlomil desno kračo.

Smajo Matkos z Javornika je pri padcu dobil pretres možgan.

Julija Kanduc iz Žirovnice si je zlomila desni skočni sklep.

S POTOVANJA PO POLJSKI

Od Varšave do Krakova

Ko smo se vozili preko Čehoslovaške, nas je ogovorilo najmanj 20 ljudi, brž ko so zvedeli, da smo Jugoslovani. Spraševali so nas, kako je pri nas. Spominjali so se naših krajev, pripovedovali, kako lepo je bilo, ko so letovali ob našem Jadranu. Nič posebnega pravzaprav niso povedali, iz njihovega govorjenja pa se je vendarle videlo, da jih zanima naše življenje. Natančno so bili poučeni o vseh mednarodnih dogodkih v zvezi z Jugoslavijo. »Vaš Tito je pa sedaj v Egiptu«, jih je ugotovilo več kot polovica, v potrditev, da so jim prilike v Jugoslaviji znane.

Pot po Poljski do Varšave je bila mirnejša. Vlak je vozil razmeroma hitro. Železnice na Poljskem sploh niso slabe. Mnogo jih je elektrificiranih, razen tega pa imajo tudi precej motornih vlakov.

KER JE BILA VARŠAVA tik pred osvoboditvijo skoraj do tal porušena, se človek nehote začudi, ko v vsem obširnem mestu ne najde več ruševin. Varšava je znova postavljena in na njej se ne vidi več nobenih sledov pustošenja. Stari del mesta je prav tak, kot je bil pred vojno. Poleg starega dela mesta pa raste nova Varšava.

Sredi mesta so Rusi zgradili ogromen Dom kulture, impozantno zgradbo iz samega marmorja po vzorcu razkošnih moskovskih gradenj. Zgradili so ga kot darilo Poljakom. Pravili pa si mi, da je ob tem nastala v Varšavi živahna polemika. Rusi so namreč hoteli namestiti na Dom rdečo zvezdo, a so se pod pritiskom javnega mnenja premislili. Zanimivo je tudi, da poljski vojaki še vedno nosijo na kapah poljskega belega orla.

Ob razgledovanju mesta sem opazil, da so trgovine zelo enolične. Izložbena okna so aranžirana zelo monotono, brez okusa in brez prizadevanja. Ko smo si ogledali nekaj večjih prodajaln, sem si lahko ustvaril približno sliko o življenjskem standardu ljudi. Povprečen delavec zasluži 700, največ pa 1000 zlotov na mesec. Za to si lahko privošči že televizijski sprejemnik, drugi proizvodi, posebno prehrambeni, pa so spet tako dragi, da gre povprečna plača izključno samo za hrano in stanovanje. Industrijski proizvodi so poleg vsega še zelo grobo izdelani. Najdražje je vino. Prodajajo ga po 100 zlotov liter. To predvsem zato, da se prepreči pijančevanje. Sploh se povsod močno naglašuje in propagira boj proti uživanju alkoholnih pijač.

V LODŽU SMO PRIŠLI v tesnejše stike z ljudmi. Pri tem smo opazili, da so v odločanju zelo omejeni in povsem vezani na Varšavo. Drastičen primer tega strogega centralizma se nam je dogodil v Krakovu, kamor smo prispeli ob 3. uri zjutraj. Ko smo povprašali v hotelu za sobe, se najprej sploh niso hoteli razgovarjati z nami, ker smo namreč prišli izven časa, ki je po pravilih določen za sprejem gostov. Šele ko so naši spremljevalci obrazložili, kdo smo in po kaj smo prišli, so nas — po obveznem posvetovanju s centralo v Varšavi — izjemoma sprejeli.

S svojimi spremljevalci smo se razgovarjali samo o poslovnih zadevah. Razen tega smo izmenjali samo še nekaj običajnih vljudnostnih fraz. Vsak se je izogibal, da bi rekel kaj več o nas, da bi nas povprašal, kako je pri nas. Dobil pa sem občutek, da vendarle vsaj površno vedo, kaj se dogaja pri nas, da so poučeni o delavskem upravljanju v naših podjetjih, da pa jim je to upravljanje prav toliko všeč, kakor njihov centralistični sistem upravljanja gospodarstva. Edino kar nam zavidajo, je večja samostojnost, ki jo imamo v gospodarskem poslovanju.

Ko sem začel primerjati plače delavcev in uslužbencev, med katerimi je precej razlik in ko sem zvedel, da ima pri njih vsak delavec na leto 14 dni dopusta, ne glede na službena leta in kvalifikacijo, medtem ko imajo uslužbenci vsak po mesec dni dopusta, sem dojel, zakaj v izbiri med zgornjima možnostima raje ostajajo kar pri svojem.

NAJBOLJ SEM BIL IZNENADEN, ko sem v Lodžu v nekem kinematografu gledal nek tednik. Proti pričakovanju se je namreč na platnu zvrstila kopica kritičnih pripomb na razne slabosti v gospodarstvu in v družbenem življenju. Na platnu je n. pr. nenadoma začela migotati neka čudna podoba, za katero nisem mogel dojeti, kaj predstavlja, potem spet tema, pa spet nekaj migotajočega in na koncu pripis: »To je naša televizija«. Dalje: slika porušene Varšave. Ljudje stanujejo po brlogih. Nekdo ves prezebel nekaj piše: »To so naše gradnje« itd.

Zgleda, da je kritike vseh mogočih napak posebno v zadnjem času, precej. Morda je to prvi znak, da se bo vendarle našel izhod iz slepe ulice, kamor neizbežno privede vsako državo birokratski centralizem.

—va

Obljuba dela dolg

O križancih divjega merjasca in domače svinje

»ZANIMA NAS tudi to, kako se bo ta zgodba pravzaprav končala. Tone se namreč že dalj časa pripravlja, da bo križal tega merjasca z domačimi prašiči. O tem pa takrat, kadar kaj bo.«

»Figa bo«, je dodal možakar za mizo v Kranju pri »Jelenu« in odložil prvomajsko številko Glasu Gorenjske, ki je prinesla članek o divjem merjascu v ogradi na dvorišču Antona Cvenkla v Ljubnem.

Pa le ni bila figa, ampak pravi potomci divjega prašiča in domače svinje!

Še prej, preden je Tone mislil o svojem sklepu »informirati« divjega ščetinarja, je ta izkoristil priložnost in sklenil »intimno« prijateljstvo v domačo svinjo. Pujski ne morejo zatajiti, da se po njih pretaka kri divjaka. Takoj, ko so prišli na svet, so bili urni in skočni, da jih je gospodinja Micka komaj polovila. Najbrž so od veselja, ker so zagledali luč sveta, že prvo uro življenja skakali kar za dve pedi od tal. Pred nekaj dnevi pa je eden skočil že kar iz svinjaka čez 1,30 m visok opaž! Takoj so se tudi zavedali, zakaj imajo rilce. Nebogljenci so rili in orali kot za stavo. Eden med njimi, vseh je pet, ima rilec točno umerjen po divjem kopitu. Tudi barva prevladuje divja. Dva sta podolž rjavo-rumeno progasta kot prava divjačka. Enega od teh vidite na sliki. Trije imajo pa okrog trebuščkov bele pasove kot spomin na pasmo iz svinjakov. Izgledajo, ko da bi bili preko rjavo-rumenih podolžnih prog prevezani z belim trakom. Gospodarja predvsem zanima, če se bodo tudi tako prebarvali in preoblekli kot divji. Divjaki namreč že v prvem letu zamenjajo pisane obleke s sivkastočrnimi in pod ščetinami jim zraste mehka podlaga — volna. Ko da bi se zavedali svoje varovalne barve, so bili posebno prve dni življenja izredno oprezni. Če so v bližini sadovnjaka začutili tujega človeka, je eden izmed njih zakrulil svarilni znak in vsi naenkrat so se docela zarili v listje ali pa se negibno pritisnili k tlom. Mati svinja je sprva ob vsakem takem početju svojih otrok nekam začudeno gledala in krulila, češ odkod se je vendar vzela ta otročad zmešana.

Domači pujski brezskrbno poležejo ob svinji in zaspijo — ti pa ne! Zarijejo se v kup listja kot njihovi divji bratranci, da jih sploh ne opaziš.

Pujski so sedaj stari tri mesece in vsak izmed njih tehta okrog 30 kilogramov. Gospodar Tone se zaveda, da donosnost prašičjereje na masti in mesu s tem poizkusom ne bo dvignil. Trdi pa, da bodo potomci divjih in domačih prašičev zdravstveno trdnejši in odpornejši, saj je znano, da se med divjimi svinjami le redko

pojavi bolezen. Tako n. pr. sploh ne obolijo na rdečici in drugih smrtonosnih boleznih, le prašičja kuga bi se jih utegnila prijeti.

Zanimiva pripomba k temu bi bila morda še to, da so v zadnjem času gorenjski lovci našli dva poginjena divja prašiča, enega v okolici Tržiča in enega v bližini Škofje Loke, pri katerih je Veterinarski znanstveni zavod v Ljubljani ugotovil močno invazijo pljučnih parazitov (Metastrongylus elongatus). Morda gre res za novo uničujočo bolezen med divjimi svinjami? Nekateri kmetje bi se tega seveda zelo razveselili, medtem ko bi lovce tako dejstvo užalostilo in potrlo.

Križanje divjih in domačih prašičev v hrvatskih in bosenskih gozdovih, kjer se domače svinje svobodno pasejo, ni tako redek pojav. Opisani primer pa je vsekakor zanimiva posebnost za Gorenjsko, kjer se kaj takega doslej še ni zgodilo.

—Elf—

IVO ZORMAN

»Dovolj dolgo, da nas dotlej lahko vse pobere,« je rekel Trante.

»Ne bo nas,« je odkimal Tušek in očitajoče dodal: Našega je... edinega... ti imaš pa še dva... Matijca in Štefko...«

— Doma bi ga bil držal, se je hotel obregniti Trante, pa se je domislil svojega in rekel:

»Tudi Matijc sili v hosto.«

»Matijc?« se je zavzel Tušek. »Otrok je še, pa so mu take reči všeč. Šel pa ne bo.«

»Otrok, ja. Ko bi bil zadosti star, bi mu oni ne bil zmešal glave.«

»Kdo?«

»Beno.«

»Beno?« se je spet zavzel Tušek.

»Večer za večerom tiči pri nas in pripoveduje neumnosti, da je še stara vsa iz sebe. Dekle pa..«

»Slišal sem, da ga rada vidi,« se je nasmehnil Tušek.

»Ji bom že izbil njene muhe. In če mi prinese sramoto k hiši...«

»Fantu ni kaj reči,« se je Tušek zavzel za Bena. »Preskrbljena bi bila pri njem.«

»Ta jo bo jemal, ja!« je zaškrtal Trante. »In ko bi jo tudi hotel, mu je ne dam. Vzela bo kmeta, našega človeka. Ali pa bo ostala za teto pri hiši,« je dodal po premolku.

»Ne bodi no!« ga je miril Tušek.

»Ti lahko govoriš, ti,« je peklilo Tranteta. »Meni pa kar gori pod nogami. Sleherni večer, ko gledam onega, ki odhaja, si mislim, da bo samo za voglom počakal in potlej skrivaj zlezel k dekletu v kamro. In sleherno jutro grem s skrbjo gledat Matijčev pograd, če ni že prazen. Vse to se vleče že leto in dan in nič ne verjamem, da gre h kraju. Oni v dolini imajo vsaj mir.«

Tušek ga je začudeno pogledal, potlej pa je vprašal:

»Zaradi belih, misliš?«

»No ja,« je zamrmral Trante.

Zdelo se mu je, da je že preveč rekel, pa besede sedaj ni mogel vzeti nazaj; in je tudi hotel ni. Tušek ga je zamišljeno pogledal, potlej pa je počasi dejal:

»Veliko hudega smo že izkusili, najhujše nam bodo prinesli pa tile.«

»Le kaj bi, saj so domači ljudje,« ga je zavrnil Trante.

»Saj to je tisto,« je rekel Tušek. »Hlapec je zmerom slabši od gospodarja in Nemci dobro vedo, čemu jih plačujejo.«

»Poreko vam, da Nemci že vedo, čemu nas plačujejo,« je rekel poročnik. »Pa tudi mi vemo, čemu jemljemo od njih. Premočni so še, da bi se jim odkrito postavili po robu, zato jih moramo prelisičiti.«

— Na tebi ni videti, da bi znal koga prelisičiti, je pomislil Trante, rekel pa ni nič.

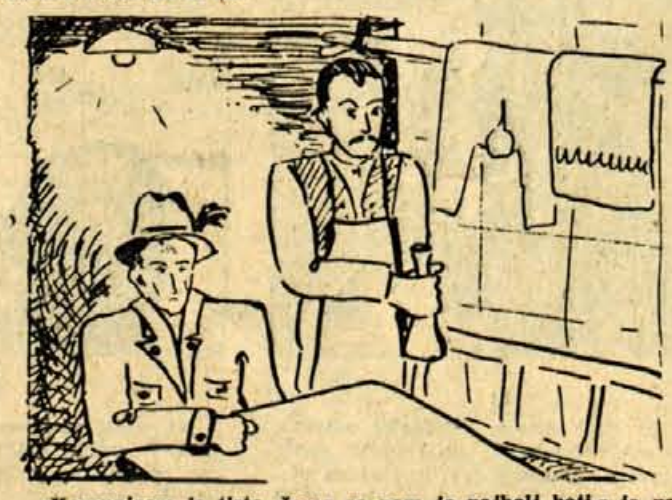

»Komunizem je tisto, česar se nam je najbolj bati,« je nadaljeval poročnik. »Obvarovati moramo domačije, ljudem moramo vrniti vero, zapeljano mladino moramo privesti na pravo pot...«

— Tega se je naučil nemara v šoli, je pomislil Trante.

Sedela sta v župnišču, v tisti, s hrastom opaženi izbi, kjer so police polne knjig, segale skoro do stropa in kjer so bila v okno vložena barvasta stekla, da je bila izba polna nenavadne svetlobe. Steklenica z žganjem je stala pred njima in škatla s cigaretami in besede, ki jih je govoril poročnik, so prazne frfotale Trantetu okoli ušes. Govoril je veliko, z besedami, kakršne je slišal Trante samo s prižnice, in o stvareh, ki zanje ni dosti maral: o čudnih potih politike, o odkritem in prikritem zavezništvu med velikimi silami, o prijateljih onstran morja, o zmagovitem koncu, ki se bliža, pa še o veri in o narodu, o rečeh, ki jih ni moč ne videti in ne prijeti.

— Le čemu me je poklical sem? je razmišljal Trante.

Pil bi bil, pa mu je bilo nerodno, zaradi čudne svetlobe, ki se je precejala skozi barvasta stekla, zaradi mehkega stola, ki ga je čutil pod seboj, in zaradi izlizanih poročnikovih besed. Oči so mu nenehno uhajale na sloke poročnikove roke, ki so bile kakor ženske: mehke in okovane s prstani, in zdelo se mu je, da fant ne more biti vojak, da je kar tako oblekel tiste cunje.

»Jaz sem samo kmet, veste,« ga je prekinil.

»Najmočnejši tod okoli,« je dodal poročnik. »Zemlja vam nekaj pomeni in bi je ne dali kar tako iz rok.«

»Čemu naj bi jo dajal iz rok?« se je zavzel Trante.

»Vzeli vam jo bodo,« je rekel poročnik in ga prežeče pogledal. »Če le dobe oblast, pa bodo planili po njej, zato se morate boriti zanjo. Pomagati nam morate, da jih iztrebimo, vse do zadnjega.«

»Hm,« se je zamislil Trante.

To mu je bilo že bliže. Kmetijo je ljubil in nič mu ni bilo po volji, da je morali dajati, kar je s trdim delom iztrgal iz nje. Povrh ga je noč in dan trapila bojazen, da mu požgo, prenekaterim se je že tako primerilo, ali da ga poženo na tuje.

— Ko bi le tako zelen ne bil, je pomišljal in nezaupljivo meril poročnika.

«Saj zahajajo k vam?« je začel ta z vprašanji siliti vanj. »Hudo samopašni so v hribih, ne?«

»Prihajajo,« je rekel Trante. »In jesti hočejo in spati. Kadar že pridete, boste naleteli nanje, težko, da bi jih ne bilo kje blizu, in hvaležen bi vam bil, če bi jih odgnali od kmetije.«

»Nisem mislil tako,« je rekel poročnik. »Malo nas je in premočni so še, dokler so ljudje z njimi...«

»Za vas so nemara vsi premočni,« mu je zabrusil Trante in vstal. »Ne vem, kaj po vsem tem iščete tod.«

Ujezilo ga je, vendar je kasneje še pogosto mislil na poročnika in na tisto, kar bi se dalo storiti, če bi vzel vse skupaj v roke mož kakor je on, Trante. (Nadalj. sledi)